"Revoluția franceză s-a desfășurat în numele unui slogan contradictoriu în sine și irealizabil: libertatate, egalitate, fraternitate. În viața socială, libertatea și egalitatea tind să se excludă în mod natural, sunt antagonice una alteia! [...] În ce privește fraternitatea, ea nu face parte din familia primelor două. Este doar un adaos exaltat la slogan și nu dispozițiile sociale vor crea adevărata fraternitate. Aceasta este de ordin spiritual..."

(Aleksandr Soljenițîn, Vendeea, 1993)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVIII
Nr. 10/214
OCTOMBRIE 2008
16 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

PENTRU CINE BAT CLOPOTELE....

Cu ocazia împlinirii unui an de la înscăunare, P. F. Daniel și-a tras clopote de 80.000 euro, cu chipul său încrustat pe ele. Îi urăm și noi la mulți ani și la multe clopote!

DEASA ÎMBROBODIRE LA ROMÂNI SAU 6 PRETEXTE PENTRU A NU FACE NIMIC[1]

I. Partea dramatică

A face, a construi, a construi pe loc bun, cu temelie solidă. A lămuri. Lucrând, lămurești, limpezești lucrurile, lumea, pe tine, pe ceilalți. Asta dacă lucrezi în via Domnului. Dacă lucrezi pentru Mamona, atunci nu faci decât să sporești confuzia din tine și din ceilalți. Care sunt motivele pentru care, după cum suspină mulți, România e în continuu "război civil"? Care sunt motivele pentru care nu ne lămurim? Ne agităm, facem multe, dar nu lămurim nimic, nu limpezim nici chipul României, nici al nostru, nu ne ridicăm pe verticala nici unei coloane vertebrale, nici unei turle. Orice sugestie, observație, întrebare, tentativă de a lămuri niște lucruri, orice încercare de a lua lucrurile "la bani mărunți" e primită, la noi, cu ostilitate osificată agonic în aceste tipuri de pretexte folosite pentru a nu lămuri nimic – și deci pentru a nu face nimic.

1. Ai plecat din România. N-ai mâncat salam cu soia, nu ești de-al nostru, nu mai știi cum e aici. Ai plecat și nu-ți place "acolo": păi, sigur, unii oameni sunt veșnic nemulțumiți, nu se acomodează nicăieri. Ai plecat și îți place "acolo": da, sigur, păi te-ai înstrăinat, nu mai știi ce bine e la noi, ce țară frumoasă avem, cu oameni calzi, primitori; te-ai asimilat, îți place, te-ai vândut. Vii dintr-o țară normală și ne spui nouă ce să facem aici. Te-ai "împlinit" în acea țară normală: păi asta înseamnă că nu mai știi cum e să te "descurci" aici. Nu te-ai "împlinit": păi atunci ești un luzăr, ia uite la mine ce mașină nouă am, și cum mă duc eu în vacanță în Turcia vara și la supermarket tot timpul.

2. N-ai plecat din România. Da, bun, ești un luzăr, ce știi tu. Nu ești expert, n-ai burse. Nu știi cum e în Occident: civilizație, nenicule, nu ca aici. Ești rasist, homofob, legionar, sexist, fundamentalist. Înapoiat. Taci și ascultă, și înghite. Că, dacă erai bun de ceva, plecai din țara asta de luzări. Ai plecat și nu te-ai mai întors: nu ești patriot. Ai plecat și te-ai întors: n-ai reușit acolo și acum vii și vrei să o faci pe deșteptul aici.

3. Ești legitimat de "noi". Păi bine, domnule, noi îți dăm burse și dumneata așa îți manifești recunoștința? Păi, cum, ne critici? De ce spargi rândurile, de ce ajuți dușmanul, "inamicii inteligenței" care va să zică? Dacă ești legitimat de noi, dacă noi ți-am dat și te-am pus acolo unde ești acum, păi fii și tu recunoscător, și nu mai critica atât. Manifestă inițiativă doar în "cadru legal și cu preaviz". Eventual în pauza de cafea, la simpozion. Ca să detectezi cât mai repede masa cu tartine și glumele *boss*-ului.

4. Nu ești legitimat de "noi". Păi, dacă nu ești legitimat de "noi", nu exiști. Noi suntem "noi". Tu cine te crezi? Nu construiești, nu ești în nici o instituție, unde, à propos, sunt doar oameni puși de "noi". Nu știm cine ești, cine te-a dus "dincolo", cine te-a adus "înapoi", ce vrei de la noi. Mai bine te ignorăm. De fapt, nici nu exiști. Ce spui? Nu se-aude. Și chiar dacă se-aude, cui îi pasă? Nu înțelegem. Nu știm autorii de care vorbești dumneata. Noi îi știm numai pe ăștia de ne convin nouă. Du-te înapoi de unde-ai venit, că oricum ești negativist. Nu știi ce greu se construiește, cu câte sacrificii. Trebuie să înveți să faci sacrificii, să te adaptezi: să-ți ridici o vilă în oraș și-o casă la țară, să-ți iei mașină, Volvo, de om serios, să lupți, cum ar veni, din interiorul sistemului. Doar așa poți schimba ceva.

5. Ești ortodox. A, bun, am înțeles, ești fanatic. Mă mir doar că n-ai barbă. Ești legionar, rasist, homofob. Nu cumva ești de-al lui Vadim sau Becali? Postești! Ești fanatic. Da' totuși cum de n-ai barbă?! Că domnul Pleșu a scris o carte despre îngeri și are barbă... Ești antioccidental, deși stai în Occident. Păi, dacă nu-ți place, vino înapoi. Că după aia o să vedem dacă mai poți s-o mai faci pe deșteptul, după ce te spălăm noi pe creier aici și îți spunem tot ce le spunem celor de la punctul 2.

(continuare în pag. 2)

Mircea PLATON

[1] Acest articol îi are în vedere pe creștinii care au ales să rămână în lume, nu pe monahi.

(urmare din pag. 1)

II. Partea dogmatică

Dacă toate stratagemele de mai sus sunt uşor de detectat şi de combătut, deşi cu risipă de energie, de răbdare şi de umor, şi cu slaba nădejde de a schimba ceva, şi mai periculos e chietismul ortodoxist, îmbrobodirea pioasă a gândului lucrător. Fatalismul pseudoisihast e mai periculos pentru că nu se opune făţiş adevărului, ci îl mimează. Dar o populaţie de fatalişti, un millet de ortodoxişti abulici, va conveni întotdeauna paşalelor tehnocrate. Dacă ateii şi elitele distrug libertatea în numele determinismului istoric, al Istoriei, pseudoisihaştii distrug istoria în numele "smereniei". Ambele tabere neagă, în fond, libertatea creştinilor. Pentru unii nu suntem destul de culţi, pentru alţii nu suntem destul de sfinţi. Şi, desigur, de vreme ce toţi marii oameni şi toţi marii sfinţi sunt în trecut, nu ne rămâne decât să "recuperăm" în numele arheologiei culturale şi duhovniceşti, într-o cultură de muzeu şi o credinţă lăcrimoasă, "figurile" trecutului. Dar mai întâi trebuie să ne asigurăm că sunt moarte cu adevărat, că sunt moarte de-a binelea. Pentru că nu vrem să facem ce-au făcut ele, ci doar să strivim cu efigia lor pe oricine ar încerca să atragă atenţia asupra micimii noastre. Şi asupra cauzelor micimii noastre.

Ideea acestor pseudoisihaşti, care afirmă, de exemplu, că "familia e antihrist", ar fi că a gândi sau activa politic înseamnă a vrea să construieşti utopia, a fi hiliast. Şi a crea utopia înseamnă a dori să izgoneşti dracii şi să faci minuni. Or, nu poţi face minuni decât dacă te nevoieşti şi ajungi la nepătimire. Înainte de a atinge acest punct, nu poţi avea "nebuna îndrăzneală" de a pretinde să faci politică, adică să construieşti utopia, adică să scoţi dracii din alţii. Şi totul e susţinut cu citate din părintele Cleopa eventual, sau din părintele Teofil Părăian.

Cred că o mare parte a chietiştilor ortodoxişti împărtăşeşte această lectură sacerdotală a rolului creştinului în lume. Şi totuşi, ea e greşită pentru că un creştin nu e sacerdot decât în virtutea botezului, în Biserică. El nu e sacerdot în calitatea lui de cetăţean al polisului, ci în calitatea lui de membru al Bisericii. Statul nu e pentru creştin o instituţie sacră, aşa cum era polisul pentru greci sau Roma pentru romani. Pentru ortodocşi, nu statul, ci Biserica e locul/modul de închinare la Dumnezeu. Şi de aceea nu avem o religie civilă, precum romanii sau grecii. Noi nu venerăm strămoşii ca zei domestici sau zeii cetăţii. În lumea clasică a religiei civile, a religiei fără text revelat, a religiei fără cler, a religiei care nu avea drept scop mântuirea, ci relaţiile de bună-vecinătate cu zeii locuitori şi protectori ai cetăţii, erai sacerdot în calitate de cetăţean, nu în calitate de "iniţiat" precum creştinul.

Prin botez, creştinul e smuls păcatului şi în acest sens e smuls "lumii", dacă prin lume înţelegem firea căzută. Dar nu e smuls vieţii pământeşti. Totuşi, el e sacerdot în virtutea acestei morţi şi învieri împreună cu Hristos care e botezul. Dar nu e sacerdot în virtutea faptului că e cetăţean al Constanţei, aşa cum erau grecii de pe vremea anticului Tomis. Cu alte cuvinte, între sacerdoţiul civil al păgânilor şi sacerdoţiul laic al creştinilor există o diferenţă: primul e legat de naşterea în polis şi îşi găseşte împlinirea în imanent, în bunăstarea cetăţii; al doilea e legat de moartea şi învierea împreună cu Hristos şi îşi găseşte împlinirea nu în destinul manifest, ci în mântuire.

Împărăţia lui Hristos nu e în lumea aceasta, şi tocmai această distincţie ne cere nouă, creştinilor, să trăim cu o dublă cetăţenie[2]. Nu putem să absorbim transcendentul în natură, precum păgânii, nici să aspirăm teocratic statul, precum musulmanii. Mântuitorul nostru e Dumnezeu şi om, şi Biserica e instituţie divino-umană. Creştinii trăiesc paradoxal, ca persoană, în lume pentru Hristos, a Cărui împărăţie e dincolo de lume. Nu trebui să aşteptăm să ne sfinţim înainte de a face ceva. Pentru că nu ne putem sfinţi decât în timp ce înfăptuim ceva. Nu ne va sfinţi rezultatul politicii noastre. Dar ne va sfinţi exerciţiul nostru de politică creştină. Nu ne va mântui un stat funcţional în România. Dar ne poate ajuta la mântuire implicarea noastră creştină în construirea unui stat funcţional în România. Nu ne va mântui dispariţia corupţiei. Dar nu ne va mai dăuna mântuirii existenţa unui sistem de corupţie generalizată. Nu vom stârpi dracii, dar nici nu le vom mai da nas şi nu îi vom mai produce prin structuri birocratice şi tehnocratice care ne impun legislaţie anticreştină, care ne impun să ne dăm copiii la şcoli unde sunt îndoctrinaţi anticreştin, care ne cer să ne vindem sufletul ca să putem supravieţui: să furăm ca mod de viaţă, să minţim ca mod de exprimare, să fim laşi ca mod de gândire.

De aceea, deci, nu ni se cere să fim sfinţi ca să ducem gunoiul, să tăiem lemne sau să ne gospodărim. Nu trebuie să fii sfânt ca să te gândeşti cum poţi să ţii curat în cartierul tău. Nu trebui să fii sfânt ca să faci curat în biserică, să deretici în casă sau în oraş. Nu trebui să fii sfânt ca să fii gospodar sau ca să te asiguri că deputaţii din circumscripţia ta electorală sunt creştini de ispravă. Din moment ce nu aceste lucruri mântuiesc, nu are rost să le condiţionezi de sfinţenie.

Nu e adevărat că trebuie să fii sfânt dacă vrei să construieşti utopia. Un sfânt nu vrea să construiască utopia, pentru că ştie că utopia e de la celălalt, e mântuirea în imanent, fără Dumnezeu. Şi nici un creştin nu ar trebui să vrea să construiască utopia. Toţi ar trebui să vrea să se mântuiască. Dar pentru asta trebuie să trăiască, în lume, cu Hristos. E un paradox pe care nu îl pot ocoli. Şi cei care, stând în lume, reduc totul la lumea privată a propriilor vicii şi virtuţi ar trebui poate să (re)înveţe să se gândească la Dumnezeu, nu la propria persoană, ca la centrul lumii lor.

A nu te implica politic pe motiv că trebuie mai întâi să te sfinţeşti înseamnă a spune că nu vrei să trăieşti pentru că vei păcătui. Implicarea politică nu e exorcism pentru că nu e construirea utopiei. E viaţă. E viaţă normală. Creştinul trebuie să facă politică aşa cum cumpără zarzavat pentru ciorba de post din piaţă: să aleagă, să se uite la raportul calitate/preţ. Nu e nimic mai mult. Dacă tot sunt sacerdoţi, atunci ar trebui ca ortodoxiştii noştri să nu lege donatist eficienţa săvârşirii tainei de vrednicia preotului. Ar trebui să lucreze taina lui Dumnezeu, taina libertăţii noastre în lume, cu încredere. Firesc. Altminteri, dacă tot stăm aşezaţi strâmb în gânduri, în vorbe şi în orgoliile noastre "iniţiate", nu vom pricepe niciodată cum trebuie să facem tot ce mai avem de făcut[3].

---

[2] Şi de aceea nu putem fi "globalişti" şi multiculturalişti, pentru că orizontul nostru e pe verticală, nu pe orizontală. Noi ardem în două lumi, nu în lume, fie ea şi "globală".

[3] Pentru un mic exemplu despre cum anume era conceput exerciţiul politic creştin-ortodox în Bizanţ, vezi excelentele traduceri ale d-lui Nicolae Şerban Tanaşoca din revista *Tabor*, editată de Î. P. S. Bartolomeu Anania: "Sfaturile diaconului Agapet pentru împăratul Justinian", în *Tabor* (nr. 3/2008); "Ale împăratului Vasile Macedoneanul capitole povăţuitoare pentru fiul său Leon", în *Tabor* (nr. 5/2008). Parenezele lui Vasile Macedoneanul sunt atribuite Sfântului Fotie, Patriarh al Constantinopolului, şi conţin lucruri de mare bun-simţ antipuritan precum: "Nu te purta nepotrivit cu împrejurările: ca muritor, învaţă să te bucuri de cele ce par bune în viaţa aceasta; ca nemuritor, ai grijă să te învredniceşti de cele nemuritoare!".

După ce în numărul trecut am publicat discursul lui Aleksandr Soljeniţîn (1918-2008) la Universitatea Harvard (8 iunie 1978), în acest număr, tot ca *remember* omagial, publicăm şi discursul său ţinut la Vendeea (25 sept. 1993), de la care tocmai s-au împlinit 15 ani. *(Redacţia)*

DISCURSUL LUI ALEKSANDR SOLJENIŢÎN LA INAUGURAREA MEMORIALULUI VENDEEA

(Lucs-sur-Boulogne, sâmbătă 25 septembrie 1993)

Domnule preşedinte al Consiliului General al Vendeei, dragi vendeeni,

Cu două treimi de secol în urmă, copil fiind, citeam deja cu admiraţie povestirile care evocau revolta din Vendeea, atât de curajoasă, atât de disperată. Dar niciodată nu mi-aş fi putut închipui, nici măcar în vis, că, în zilele bătrâneţii mele, voi avea onoarea de a inaugura monumentul în cinstea eroilor, în cinstea victimelor acestei revolte.

Douăzeci de decenii s-au scurs de atunci, timp în care fiecare ţară a evoluat diferit. Nu numai în Franţa, ci şi în alte părţi, revolta din Vendeea şi represiunea sa sângeroasă şi-au găsit alte şi alte lămuriri, mereu reînnoite. Aceasta deoarece evenimentele istorice nu sunt niciodată cu adevărat înţelese în incandescenţa pasiunilor care le însoţesc, ci de departe, atunci când trecerea timpului le-a mai răcit.

Multă vreme, am refuzat să auzim şi să acceptăm ceea ce strigau cei ce piereau, cei ce erau arşi de vii, ţăranii dintr-un ţinut de oameni harnici, pentru care Revoluţia părea să fi fost făcută şi pe care aceeaşi Revoluţie i-a oprimat şi umilit în modul cel mai îngrozitor.

Ei bine, da, aceşti ţărani s-au revoltat împotriva Revoluţiei. Toate revoluţiile dezlănţuiesc în oameni instinctele barbariei celei mai elementare, forţele opace ale invidiei, lăcomiei şi urii; contemporanii înţeleseseră foarte bine acest lucru. Au plătit un tribut greu psihozei generale, într-o perioadă în care fie şi numai un comportament de om politic moderat – sau aparenţa lui – trecea drept o crimă.

Secolul XX a estompat, în ochii umanităţii, aureola romantică care învăluia Revoluţia din secolul al XVIII-lea. O dată cu trecerea anilor, oamenii au sfârşit prin a se convinge, prin propria lor nefericire, de faptul că revoluţiile distrug caracterul organic al societăţii, că ruinează cursul natural al vieţii, că anihilează cele mai bune elemente din viaţa publică, lăsând terenul liber pentru cele mai rele. Nici o revoluţie nu poate îmbogăţi o ţară; câţiva descurcăreţi fără scrupule provoacă nenumărate morţi, o pauperizare extinsă şi, în cazurile cele mai grave, o degradare de durată a populaţiei.

Cuvântul „revoluţie" însuşi, din latinescul *revolvere*, semnifică a te rostogoli înapoi, a reveni, a resimţi, a reaprinde. În cel mai bun caz, a provoca dezordine. Cu alte cuvinte, un şir întreg de semnificaţii prea puţin atrăgătoare. În zilele noastre, în lumea întreagă, cuvântul „revoluţie" nu mai este însoţit de epitetul „mare" decât cu circumspecţie şi, de multe ori, cu multă amărăciune.

Înţelegem acum din ce în ce mai bine că efectul social dorit cu atâta ardoare poate fi obţinut printr-o desfăşurare evolutivă normală, cu infinit mai puţine pierderi şi fără sălbăticie generalizată. Trebuie să ştim să ameliorăm cu răbdare ceea ce ne oferă fiecare zi din prezent. E vană speranţa că revoluţia poate regenera natura umană. Acesta este lucrul pe care îl sperase revoluţia voastră, şi încă mai mult a noastră.

Revoluţia franceză s-a desfăşurat în numele unui slogan contradictoriu în sine şi irealizabil: libertatate, egalitate, fraternitate. În viaţa socială, libertatea şi egalitatea tind să se excludă în mod natural, sunt antagonice una alteia! Libertatea distruge egalitatea socială – acesta este chiar unul din rolurile libertăţii –, iar egalitatea restrânge libertatea, deoarece, altminteri, prima nu ar putea fi atinsă. În ce priveşte fraternitatea, ea nu face parte din familia primelor două. Este doar un adaos exaltat la slogan şi nu dispoziţiile sociale vor crea adevărata fraternitate. Aceasta este de ordin spiritual.

Mai mult, acestui slogan temerar i se adăuga pe ton ameninţător: „sau moartea", ceea ce îi distrugea întreaga semnificaţie. Nu voi putea niciodată dori nici unei ţări o revoluţie. Dacă revoluţia secolului al XVIII-lea nu a dus la ruina Franţei, este numai pentru că a avut loc Thermidor.

Revoluţia rusă nu a cunsocut un Thermidor care să o zăgăzuiască. Ea a antrenat poporul nostru până la capăt, până la prăpastie, până la abisul perdiţiei. Regret că nu sunt prezente aici persoane care să adauge ceea ce au învăţat din experienţa proprie, în străfundurile Chinei, ale Cambodgiei, ale Vietnamului, care să ne spună care a fost preţul plătit de ei pentru revoluţie. Experienţa Revoluţiei franceze ar fi trebuit să fie o lecţie suficientă pentru organizatorii raţionalişti ai fericirii poporului. Dar nu! În Rusia, totul s-a desfăşurat încă şi mai rău, şi la o scară incomparabil mai mare.

Multe din procedeele crude ale Revoluţiei franceze au fost docil aplicate pe corpul Rusiei de comuniştii leninişti şi de socialiştii internaţionalişti. Numai că gradul lor de organizare şi caracterul lor sistematic au depăşit cu mult pe cele ale iacobinilor. Nu am avut un Thermidor, dar – şi putem fi mândri de aceasta, cu toată onestitatea – am avut Vendeea noastră. Şi nu una, ci mai multe. Este vorba despre marile răscoale ţărăneşti din 1920-21. Voi evoca doar un episod bine cunoscut: masele de ţărani, înarmaţi cu beţe şi furci, care s-au îndreptat spre Tambov, însoţite de dangătele clopotelor de la bisericile din jur, pentru a fi secerate de mitraliere. Răscoala de la Tambov a rezistat unsprezece luni, deşi comuniştii au folosit în reprimarea ei tancuri, trenuri blindate, avioane, au luat ostatece familiile răsculaţilor şi au fost la un pas de a utiliza gaze toxice. Am cunoscut şi o rezistenţă teribilă în faţa bolşevismului la cazacii din Urali şi de pe Don, înăbuşită în valuri de sânge. Un adevărat genocid.

Inaugurând astăzi memorialul eroicei voastre Vendeea, văd cu ochii minţii monumentele care vor fi ridicate cândva în Rusia, martore ale rezistenţei ruse în faţa năvălirilor hoardei comuniste. Am traversat împreună cu voi secolul XX. De la un capăt la celălalt, un secol de teroare, cumplită încoronare a acestui progres la care visase atât secolul al XVIII-lea. În zilele noastre, cred, tot mai mulţi francezi vor înţelege din ce în ce mai bine, vor aprecia mai just, vor păstra cu mândrie în memorie rezistenţa şi sacrificiul celor din Vendeea.

Aleksandr SOLJENIŢÎN

În româneşte de Ioana Ocneanu-Thiéry

CELE DOUĂ ROMÂNII (XVI)

Gabriel CONSTANTINESCU

În partea finală a capitolului intitulat „Revoluţii contra Revoluţiei” (sintagmă sugestivă pentru insurecţiile populare din statele est-europene care au abolit comunismul), din remarcabilul său studiu *Revirimentul democraţiei*, filozoful francez Jean-François Revel face două precizări cu privire la procesul de „ieşire din comunism” a statelor est-europene satelite ale Moscovei.

Prima se referă la condiţiile ce trebuie îndeplinite pentru abolirea regimului comunist, avertizând totodată că abolirea totalitarismului marxist este mult mai dificilă decât tranziţia de la dictaturile nemarxiste spre democraţie. „Comunismul este atât de devastator, încât nu-i de ajuns să ieşi din el ca să scapi de el: trebuie să poţi ieşi inclusiv din toate consecinţele lui. Ţările care au trecut prin dictaturi nemarxiste – Italia, Spania, Germania, Grecia, Portugalia, Chile, Japonia –, inclusiv ţări distruse de război, n-au avut de înfruntat astfel de probleme insolubile”.

În cea de a doua precizare filozoful francez subliniază un fapt dureros: capacitatea redusă de a acţiona de care sunt capabile populaţiile din ţările care timp de o jumătate de secol au fost supuse unui inimaginabil regim de represiune şi teroare; „Revoluţiile contra Revoluţiei se desfăşoară într-un spital de răniţi grav. Este lupta unor invalizi care încearcă să înveţe din nou să meargă, sau măcar să şchiopăteze. Nu e nicidecum antrenamentul unor campioni porniţi înspre atingerea unor performanţe superioare. Rolul lor e să repare trecutul, nu încă să construiască viitorul. Tragica lor istorie ne învaţă cât de scump se plăteşte aneantizarea libertăţii, fie numai pentru câteva decenii”.

Afirmaţiile lui Revel cu privire la desfăşurarea procesului de „ieşire din toate consecinţele comunismului” au fost confirmate de evoluţia situaţiei politice, sociale, economice şi culturale din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia. Nu însă şi de situaţia din România. În timp ce ungurii, cehii şi polonezii au învăţat mai întâi să şchiopăteze, apoi să meargă, şi, în cele din urmă, să-şi construiască viitorul, ca să folosim metafora filozofului francez, românii au rămas în continuare prizonieri în spitalul de răniţi grav, acolo unde i-au ţintuit rigorile regimului comunist. Cauza, care ne-a marcat nu numai evoluţia postdecembristă, dar chiar şi destinul istoric pe timp îndelungat, este cunoscută. Am invocat-o de nenumărate ori şi vom continua să o invocăm până când şi ultimul român va înţelege ca la originea mizeriei morale şi materiale în care ne zbatem de aproape două decenii se găseşte eşecul suferit de România adevărată în confruntarea cu România comunistă, în decembrie '89. În timp ce în Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia au avut loc „revoluţii” non-violente, diriguitorii comunişti de până atunci înţelegând că „orologiul comunismului încetase să mai bată” şi retrăgându-se de la guvernare, România a fost scena unei sângeroase lovituri de stat soldate cu peste o mie de morţi şi alte mii de răniţi.

Adevărul despre această tragedie, peste care România comunistă ar vrea să se aştearnă tăcerea şi uitarea, este în mare parte cunoscut. Lovitura de stat a fost plănuită la Moscova şi executată, cu sprijin ideologic şi logistic sovietic, de facţiunea promoscovită din Partidul Comunist Român, care după ce l-a înlăturat de la conducerea partidului şi a ţării pe „rebelul” Nicolae Ceauşescu, şi, pentru a fi siguri că nu se va produce o resurecţie din partea adepţilor acestuia, l-au condamnat la moarte şi l-au executat în urma unui simulacru de proces. O acţiune tipic comunistă.

Printre primele măsuri adoptate de noua conducere comunistă de la Bucureşti a fost restabilirea relaţiilor de subordonare faţă de Moscova, relaţii deteriorate până aproape de ruptură în ultimii ani ai „domniei” lui Nicolae Ceauşescu. Lămuritor în acest sens este editorialul „Sfârşitul continuu”, publicat în cotidianul *România liberă* din 14 iunie 2007 sub semnătura jurnalistului Emil Hurezeanu, din care cităm următorul pasaj:

„Într-o emisiune televizată recent, d-l Petre Roman, prim-ministrul acelor tulburi ani, a recunoscut că în octombrie 1990 i-a cerut şefului SIE, generalul Caraman, să dispună retragerea celor 26000 de agenţi sovietici sub acoperire, aflaţi în România din decembrie 1989, găzduiţi şi protejaţi de autorităţile române. E de presupus că cei 26000 de agenţi sovietici, printre care mulţi de origine basarabeană, vorbind perfect româneşte, au jucat timp de un an rolul unei imense armate secrete de consolidare prin toate metodele cunoscute în arsenalul clasic al KGB a primului regim din fostul Pact de la Varşovia readus pe orbita Moscovei. Cheia de boltă a acestei realinieri a fost Tratatul româno-sovietic semnat în primăvara anului 1990 de Iliescu şi Gorbaciov, prin care partea română accepta – singura din Europa răsăriteană! – ca eventualele alianţe proocidentale de securitate ale ţării să fie aprobate de Moscova... Ar fi fascinant să aflăm cu ce s-au ocupat cei 26000 de agenţi sovietici acoperiţi între 25 decembrie 1989 şi octombrie 1990!”.

Revoluţiile izbutite din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia, de la sfârşitul anului 1989, au avut drept consecinţă imediată dizolvarea Pactului de la Varşovia şi dispariţia „Cortinei de fier”. Dar procesul de dezagregare a Imperiului comunist nu s-a limitat doar la pierderea unor sateliţi ai Moscovei. Cu fiecare zi ce se scurgea, după ce democraţia de tip occidental reuşise să facă o breşă adâncă în Europa răsăriteană, devenea din ce în ce mai evident că vâltoarea prefacerilor va afecta chiar şi Uniunea Sovietică, aşa cum de altfel s-a şi întâmplat. În acest climat politic şi ideologic, comuniştii de la Bucureşti au înţeles că, pentru asigurarea continuităţii existenţei României comuniste şi păstrarea puterii politice, cu toate avantajele care decurg din deţinerea poziţiilor dominante în stat, se impunea efectuarea unor concesii formale, salvându-se însă esenţa sistemului.

Manevrele şi manipulările folosite în România pentru salvgardarea regimul comunist au fost transparente şi ele i-au înşelat numai pe cei care au acceptat, cu bună ştiinţă, să fie înşelaţi, în speţă o bună parte din oficialităţile occidentale. A considera o lovitură de stat drept revoluţie, numai pentru că regizorul ei din umbră a însoţit-o cu un înfiorător masacru, constituie un act de complicitate morală la crimele săvârşite în decembrie '89.

A doua manevră a conspiratorilor care au condus lovitura de stat a fost atribuirea unei denumiri adecvate noii formule de guvernare instalateă după preluarea puterii. Cum denumirea de Partid Comunist era împovărată de stigmatul celor 45 de ani de represiune şi teroare, conducătorii loviturii de stat au optat pentru o denumire nouă, Frontul Salvării Naţionale. Să precizăm însă că această decizie nu a însemnat o abandonare a ideologiei comuniste, ci doar o manevră menită să nu stârnească reacţiuni dezaprobatoare violente din partea mulţimilor dezlănţuite, pentru care cuvântul de ordine era: „Jos comunismul!”. (În acest context, este bine să nu se uite faptul că, în discursul său televizat din 22 decembrie, Ion Iliescu nu-l acuza pe Nicolae Ceauşescu pentru că a fost comunist, ci pentru că „a pângărit numele Partidului Comunist Român şi memoria celor care şi-au sacrificat viaţa pentru cauza socialismului în această ţară”).

„FSN – scrie Tom Gallagher în remarcabila sa lucrare *Furtul unei naţiuni*, făcând distincţia între manipulare şi adevăr – s-a prezentat drept «emanaţia revoluţiei», dar acţiunile sale sugerau o mişcare menită să-i domolească radicalismul. S-a adoptat retorica despre schimbarea revoluţionară, deşi ţelul unei restructurări limitate a orânduirii politice nu a fost nici o clipă scăpat din vedere. Puternicul consiliu al FSN (treizeci şi nouă de membri) era alcătuit din ofiţeri de armată, studenţi şi intelectuali care participaseră la revoltă, dar grupul de direcţie era constituit din oamenii care fuseseră comunişti până în ultima clipă a regimului: Ion Iliescu, Petre Roman, Silviu Brucan, Corneliu Mănescu, generalul Victor Stănculescu, Alexandru Bârlădeanu şi Dan Marţian. Consiliul FSN s-a lărgit până la 45 de membri în ultimele zile din decembrie, dar puterea a rămas în mâinile lui Ion Iliescu, în calitate de preşedinte al său şi de preşedinte interimar al Republicii, şi ale lui Petre Roman, în calitate de prim-ministru interimar. În ultimele zile din decembrie 1989, FSN a reuşit să-şi consolideze autoritatea. Pe vechile structuri ale PCR din toată ţara s-au format comitete ale FSN”.

Tentativa de a escamota continuitatea existenţei PCR prin schimbarea firmei în FSN nu s-a bucurat de un succes de lungă durată. La scurt timp după preluarea puterii de către echipa de comunişti condusă de politrucul Ion Iliescu, chiar şi cei mai naivi dintre români au înţeles că fuseseră înşelaţi în buna lor credinţă. Din păcate, o trezire tardivă. Ţara va continua să fie ruptă în cele două Românii. De o parte România comunistă, deţinătoarea puterii, de cealaltă parte România adevărată, lipsită de conducători harismatici, capabili să intuiască nevoile, dorinţele şi aspiraţiile concetăţenilor lor, să le transforme apoi în programe şi proiecte de acţiune şi să militeze pentru transpunerea lor în instituţii şi îndrumare de viaţă. O realitate tragică, pe care românul a sintetizat-o în două formulări lapidare: „Păcat, păcat de sângele vărsat!”, vaietul pentru zadarnicele sacrificii de vieţi omeneşti, şi „La vremuri noi, tot noi!”, conştiinţa faptului că puterea politică, în România, a rămas tot în mâinile comuniştilor.

În condiţiile în care în Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia, în urma „Revoluţiilor contra Revoluţiei”, fuseseră instaurate democraţii autentice, România nu-şi putea îngădui să urmeze întocmai recomandarea făcută de Gorbaciov ca după înlăturarea lui Ceauşescu „să menţină partidul comunist ca forţă conducătoare în ţară”. Aşa cum denumirea de „partid comunist” devenise odioasă după decembrie '89, tot astfel păstrarea sistemului politic bazat pe existenţa „partidului unic” apărea anacronică într-un moment când valul prefacerilor din Europa de Răsărit cuprinsese

(continuare în pag. 4)

CELE DOUĂ ROMÂNII

(urmare din pag. 3)

chiar şi Uniunea Sovietică. Ca urmare, aşa cum pentru a fi crezuţi că în România ar fi avut lor o „revoluţie", comuniştii anticeauşişti au fost nevoiţi să renunţe la denumirea de „partid comunist" pentru organizaţia cu a cărei ideologie se identifica crezul lor politic, tot astfel, sub presiunea curentului înnoitor, căruia nu i se puteau opune, au dat dezlegare la „pluralism politic", atributul esenţial al democraţiei. Aşa se face că, peste noapte, după 60 de ani de la suspendarea brutală a democraţiei şi a pluralismului politic, şi-au făcut apariţia, precum ciupercile după ploaie, o mulţime de grupuri şi organizaţii care au pretins a fi partide politice.

Înainte de a trece în revistă aceste apariţii spontane, care au populat scena politică postdecembristă, câteva consideraţii de principiu asupra conceptului de partid politic sunt utile. În acest sens, lămuritor şi complet este studiul intitulat *Partidul politic* datorat sociologului Dimitrie Gusti, din al cărui cuprins vom reţine, pe lângă definiţie, principalele criterii rezultate dintr-o analiză exhaustivă, în raport de care pot fi formulate aprecieri şi judecăţi de valoare asupra organizaţiilor politice pe a căror existenţă şi activitate este clădit edificiul democraţiilor autentice.

„Partidul politic este o asociaţie liberă de cetăţeni, uniţi în mod permanent prin interese şi idei comune, de caracter general, asociaţie ce urmăreşte, în plină lumină publică, a ajunge la puterea de a guverna pentru realizarea unui ideal etic social".

Din succesiunea de elemente definitorii ale partidului politic, fondatorul „Şcolii sociologice de la Bucureşti" insistă asupra obligaţiei ca acesta „să reprezinte şi idei generale": „Un partid politic, pentru a merita acest titlu, trebuie să reprezinte, credem noi, idei şi interese generale. De aceea clica, în care membrii urmăresc numai satisfacerea intereselor personale, nu este partid politic. Orice partid politic este în primejdie să devină o clică atunci când majoritatea membrilor lui urmăreşte specularea statului, exploatarea acestuia, ca pe o moşie proprie, făcând din guvernare un mijloc de îmbogăţire personală; orice partid politic este în pericol să fie degradat la forma de clică politică; propriu-zis, orice partid politic este mai mult sau mai puţin clică, pentru că aproape nu există partid politic care să nu numere arivişti şi oameni de afaceri; în acest caz, frazeologia politică seducătoare serveşte drept platformă ipocrită pentru a masca ambiţiile pur personale".

De asemenea, „partidul politic nu este apoi o fracţiune, pentru că fracţiunea este tocmai fragmentul dintr-un partid: sunt nemulţumiţii unui partid care la un anumit moment dat se fac partid. Deosebit de fracţiune este coteria, care este fracţiune dintr-o fracţiune; ea reprezintă un maximum de personalism şi arivism".

În partea finală a studiului său, Dimitrie Gusti, pornind de la diferenţierea dintre conţinutul şi complexitatea programelor, ajunge la concluzia existenţei a două tipuri de programe politice. Pe de o parte programul integral, pe care-l întâlnim foarte rar în organizaţiile de partid, care face însă totdeauna onoare unui partid când îl are. De cealaltă parte, programe cu dimensiuni mai modeste, programele de constelaţii politice de moment, programe de acţiune şi atitudine dintr-o chestiune de actualitate politică. După cele două metode de concepţie a programelor, practica politică ne indică două tipuri de partide: partide de program integral şi partide de acţiune limitată, sau, cu alte cuvinte, partide *principiale* şi partide *oportuniste*. Partidele politice principiale, de program, sunt în primejdie de a degenera şi deveni pur doctrinare, pedante, fără nici o relaţie cu realitatea. Partidele oportuniste sunt în primejdie de a deveni pur rutinare, imorale şi amorale, deci cinice, fără nici un scrupul moral. Chintesenţa oportunismului politic este renegatul, trădătorul de partid, voiajorul politic. Acesta aparţine şi nu aparţine unui partid (sigur e că aparţine nemăsuratei lui ambiţii)..." Şi Dimitrie Gusti conchide:

„Esenţial este – şi aici se deosebeşte fundamental partidul politic de program de partidul politic oportunist – că partidul de program urmăreşte guvernarea ca mijloc pentru a realiza programul său, în timp ce partidul politic oportunist urmăreşte guvernarea cu singurul scop de a guverna. Aceasta este foarte important şi determină procedura propagandei ce se face de cele două partide. Căci ce este propaganda decât pregătirea luptei pe cale spirituală, ţinând a impune la sfârşit voinţa proprie voinţei altuia? De aceea obiectul propagandei este foarte variat, de la ademenitoarea recrutare de noi membri până la grija zeloasă de a păstra şi realiza cât mai strâns unitatea partidului, stigmatizând cu indignare viciile adversarilor şi preamărind cu entuziasm virtuţile conducătorilor. Prin alegerea mijloacelor de propagandă se deosebesc esenţial partidul de program de partidul oportunist.

Partidul de program prin definiţie se adresează judecăţii cetăţenilor, care, preocupaţi numai de problemele vitale ale naţiunii, sunt chemaţi să frământe şi să discute ideile cuprinse în program; partidul de program vrea să convingă; el urmăreşte impunerea anumitor vederi numai prin persuasiune... Partidul de program inaugurează o metodă ideală de polemică, cu unicul scop de a convinge.

Cu totul altul este sistemul de luptă preferat al partidului oportunist. Pentru un partid de program de două ori două fac patru; pentru un partid oportunist de două ori două fac cinci, fiindcă partidul oportunist nu urmăreşte a convinge, ci exclusiv succesul cu orice preţ şi prin orice mijloace. Sunt cinci metode pe care oportuniştii le întrebuinţează cu toată virtuozitatea pentru a-şi impune voinţa: 1. arta de a seduce, a se insinua şi a place; 2. arta de a corupe; 3. arta de a calomnia, minţi şi mistifica; 4. arta de a intriga şi, în sfârşit, 5. arta de a teroriza. Cine stăpâneşte aceste cinci elemente ale propagandei oportuniste este un desăvârşit artist, este perfectul om politic...

Politica de partid oportunist, pe care am expus-o, degradează, înjoseşte, coboară, fără îndoială, viaţa politică, astfel de politică dezgustă pe cei mai buni cetăţeni; vulgaritatea mijloacelor de luptă, dezlănţuirea pasiunilor violente, tirania morală produce o acţiune demoralizatoare şi deprimantă asupra celor mai buni dintre alegători, care de aceea se dezinteresează de politică".

Anul acesta, pe 30 noiembrie, prăznuirea Sf. Apostol Andrei, cel întâi chemat – Ocrotitorul României, guvernul a programat alegeri parlamentare. Prilej ca românii să desemneze acele personalităţi pe care le consideră demne şi competente să-i reprezinte în Parlament şi implicit să decidă ce partid politic va guverna ţara în următorii patru ani. Să sperăm că suprapunerea celor două evenimente – cel creştin şi cel politic – este de bun augur, în sensul că de data aceasta România adevărată va izbuti să se impună în faţa României comuniste, aşa cum nu s-a întâmplat în cei 19 ani scurşi de la „Revoluţie".

Speranţa prudentă că scrutinul de la 30 noiembrie va da câştig de cauză României adevărate se sprijină, în parte, pe o profeţie făcută de Silviu Brucan înainte de primele „alegeri libere", cele din 20 mai 1990. Într-un interviu acordat redactorului-şef al cotidianului *Le Figaro*, „Oracolul de la Dămăroaia" afirma că „românii vor avea nevoie de 20 de ani pentru a învăţa democraţia, după ce au trăit jumătate de secol sub dictatură". Reacţia la această afirmaţie a fost vehementă, mulţi considerând-o „antiromânească", şi chiar a fost dat în judecată pentru „ofensă la adresa demnităţii poporului român". Astăzi, însă, trebuie să recunoaştem că Brucan a avut dreptate. Mai rămâne doar să ne întrebăm dacă după neîntrerupta succesiune de eşecuri, umilinţe şi neîmpliniri trăite în „democraţia originală" concepută de Ion Iliescu şi pusă în practică fie direct de România comunistă, fie prin mandatari, putem spera să fim absolviţi de ultimul an de penitenţă din răstimpul de două decenii pe care va fi trebuit să-l parcurgem pentru a deveni o democraţie autentică.

Pentru crearea şi consolidarea unei adevărate democraţii nu este însă suficient ca *stupid people*, „poporul nătâng", aşa cum îl caracteriza acelaşi Silviu Brucan într-un alt interviu acordat unui cotidian occidental (*The Independent*), să se maturizeze. Importantă, cel puţin în aceeaşi măsură, este şi oferta făcută alegătorilor, calitatea partidelor politice care aspiră să ajungă, prin voturile cetăţenilor, în situaţia de a guverna. Or, sub acest aspect, în bazarul în care sunt expuse partidele politice din România postdecembristă, alegătorului conştient de greutatea votului său îi este greu, dacă nu chiar imposibil să găsească partidul capabil să rezolve problemele prezentului şi, totodată, să construiască punţi trainice spre viitor. Lipsesc cu desăvârşire acele partide politice de program, pentru care guvernarea nu este un scop, ci doar mijlocul pentru înfăptuirea unui ideal etic social. Abundă însă acele partide politice oportuniste, avide să obţină guvernarea pentru a-şi satisface interesele personale şi de grup.

Într-o ierarhizare a partidelor politice oportuniste, pe primul loc se plasează, parcă voind să-l confirme pe Dimitrie Gusti, formaţiunea înfiinţată şi condusă de Ion Iliescu. Astăzi este o certitudine că Frontul Salvării Naţionale nu a fost altceva decât subterfugiul Partidului Comunist Român de a-şi putea continua existenţa. Cum însă stratagema PCR/FSN era străvezie, din dorinţa de a produce confuzie în opinia publică, au urmat succesivele schimbări de ambalaj pentru acelaşi conţinut. Mai întâi Frontul Democrat al Salvării Naţionale, apoi Partidul Democraţiei Sociale din România şi, în final, Partidul Social-Democrat. "Aceaşi Mărie cu altă pălărie". Iar cel care le schimbă una după alta, mizând pe credulitatea românilor lipsiţi de cultură politică, este comunistul Ion Iliescu, pe care tovarăşul său Silviu Brucan îl caracteriza în următorii termeni: „Ion Iliescu a fost activist de partid, secretar de judeţ, secretar cu propaganda al CC, membru al Biroului Politic, ceea ce şi-a pus amprenta aspra lui ca om politic. A petrecut mulţi ani în URSS şi are o mare «sete de putere». În Cotroceni se simte în elementul său, este fericit".

În cei zece ani în care Ion Iliescu şi partidul său s-au aflat la guvernare, oportunismul politic – minciuna, calomnia, corupţia şi chiar teroarea, atunci când celelalte metode de a se menţine la putere se dovedeau ineficiente – a funcţionat perfect, iar dirijorul acestui detestabil stil de guvernare a dovedit că este „omul politic perfect". Regretabil este însă faptul că "oportunismul", acest cancer în viaţa unei naţiuni, nu şi-a dezminţit rolul nociv nici în anii în care trupa de comunişti condusă de Ion Iliescu nu a deţinut guvernarea.

O nouă trimitere la *Memoriile* lui Silviu Brucan ne ajută să înţelegem cauza acestei aparte anomalii. După ce ne reaminteşte că în decembrie 89 în România "clasa politică" era formată din 4 milioane de comunişti, ne spune că "principalele partide politice ajunse la putere sau în opoziţie, care s-au format după Revoluţie, numără foşti comunişti în organelle lor de conducere". Aşadar, astăzi pe scena politică românească nu există partide politice neinfectate cu virusul oportunismului de coloratură comunistă. Faptul că unele dintre ele au uzurpat denumiri pe care le-au purtat adevăratele "partide istorice" este o mistificare grosolană şi o ofensă adusă României adevărate.

În acest climat moral, puternic bântuit de miasmele oportunismului politic, românii se pregătesc să întâmpine ziua de 30 noiembrie, când vor avea prilejul să-i aleagă pe "cei buni" şi să-i respingă pe "cei răi". Un eveniment crucial pentru împlinirea speranţelor şi năzuinţelor naţiunii, în faţa căruia nu putem spune decât: *Dă, Doamne, românului mintea cea de pe urmă!*

Ovidiu HURDUZEU

ROLUL CREŞTINULUI ÎN VAJNICA LUME NOUĂ

Comunicarea de mai jos a fost susţinută de d-l Ovidiu Hurduzeu la *workshop*-ul CNCSIS "Religie şi politică în lumea contemporană", Colegiul "Noua Europă", Bucureşti, 17-18 septembrie 2008. Aici textul a fost preluat de pe Blogul lui Răzvan Codrescu, unde a beneficiat şi de interesante comentarii. Acest text şi cel imediat alăturat, al d-lui Mircea Platon, deschid cu îndrăzneală şi realism un larg câmp de dezbatere cu privire la prezentul şi viitorul dreptei creştine româneşti şi a felului nostru ortodox de a răspunde provocărilor insidioase ale "Vajnicei Lumi Noi", adică ale Noii Ordini Mondiale în curs de edificare, pe care mulţi dintre noi, din păcate, pariază înainte de a cumpăni... *(Redacţia)*

Doamnelor şi domnilor,

Întrucât am doar 15 minute la dispoziţie, voi ataca direct problematica enunţată în titlul prezentării mele.

Când analizez rolul ce-i revine creştinului, mă gândesc la două aspecte. Primul aspect se referă la rolul pe care ar vrea să i-l atribuie Vajnica Lume Nouă (*Brave New World*) – un rol impus de o instanţă străină de tot ceea ce înseamnă creştinism. Cel de-al doilea aspect priveşte rolul asumat de credinciosul creştin pentru a răspunde provocărilor şi presiunilor la care este supus în Noua Ordine Mondială.

Dar mai întâi să încerc să definesc, foarte succint, ce înseamnă Vajnica Lume Nouă sau Noua Ordine Mondială. Privită din punct de vedere politic, este o ordine planetară utopică, în care statele şi graniţele naţionale nu mai contează. Naţiunile lumii sunt obligate să-şi supună suveranitatea unor organisme suprastatale. Instrumentele ideologice şi economice prin care Vajnica Lume Nouă este transpusă în realitate le putem grupa sub numele generic de tehnoglobalism. Tehnoglobalismul consideră că activităţile financiare şi industriale, revoluţia tehnologică contemporană trebuie să fie orientate spre transpunerea în viaţă a proiectului unei singure societăţi globale. Vajnica Lume Nouă nu este doar o ordine economică sau politică, ea încearcă să înglobeze toate aspectele realului, toate dimensiunile vieţii. Obiectivul ei final este să construiască o sferă totală definită în chip de NOU ABSOLUT. În fond, tehnoglobalizarea nu-i altceva decât un sistem de asimilare, omogenizare şi integrare a ALTERITĂŢII VII. Vajnica Lume Nouă nu distruge viaţa, o transformă doar într-un "habitat" aseptizat. În grădina zoologică a globalizării, leul nu mai este închis în cuşcă. Este menţinut în chip de animal viu-împăiat într-o savană artificială.

Acest sistem totalitar – totalitar întrucât se vrea absolut – îi cere omului doar **să se adapteze** la noul mediul şi **să adere** la ideologiile tehnologlobalismului. Adaptarea la mediu se cere atât individului de pe stradă, cât şi oricărei alte instituţii care vrea să funcţioneze în Noua Ordine Mondială.

Şi creştinismul este constrâns să se adapteze. "Globalizat", trebuie să devină un habitat religios al timpurilor postmoderne, o realitate fără contradicţii, o utopie realizată la nivelul spectacolului – spectacol în sensul lui Guy Debord.

Acest creştinism globalizat este menit să producă un creştin politic corect. Pe lângă ecumenismul obligatoriu, creştinul politic corect este pătruns de o spiritualitate de tip gnostic. Într-o astfel de spiritualitate, sufletul etern acţionează asupra trupului, fără ca puritatea sa să se contamineze în vreun fel sau altul. Un fel de inginerie religioasă în care "transcendenţa spiritului" rămâne intactă. În locul tensiunii creatoare dintre spirit şi materie, caracteristică religiei creştine, puterea spiritului (intelect şi voinţă) domină în mod absolut materia circumscrisă. Tradus în plan politic, spiritualismul gnostic se referă la *impunerea* de proiecte şi modele globale "superioare" asupra realităţilor lui *aici şi acum* considerate ontologic deficiente. "Noul creştinism", atât de drag globalismului, îşi trădează vocaţia sa intelectualistă şi instrumentală. Nu este departe de raţiunea tehnicistă şi utilitară a vremurilor postmoderne.

În Vajnica Lume Nouă, acest creştinism de orientare panteist-gnostică este menit să anihileze omul concret şi să-l înlocuiască cu o fantoşă maleabilă, supusă experimentelor de tot felul. Prin intermediul habitatului creştin, fantoşa maleabilă, pe care am denumit-o *sclavul fericit*, urmează să se integreze "fără durere" în sistemul tehnoglobalist. Creştinismul devine astfel o tehnică de adaptare la sistem, în genul psihoterapiilor şi politicilor consolaţioniste ale "grijii", cum ar fi multiculturalismul şi "umanitarismul" drepturilor omului.

Adaptarea creştinismului la cerinţele Vajnicei Lumi Noi are consecinţe devastatoare. În cursul ultimilor cincizeci de ani, civilizaţia occidentală, construită pe pilonii trinitarismului creştin, s-a transformat într-o societate globală care a încetat să mai fie garantul valorilor iudeo-creştine. În Europa Occidentală descreştinarea şi păgânizarea sunt deja procese aproape împlinite. De pildă, doar 15% din italieni se duc duminica la slujbă, iar în Cehia procentul este doar de 3%.

Nu este vorba de o secularizare sau despiritualizare a societăţilor occidentale postindustriale. Dimpotrivă. În Occident, asistăm în prezent la o explozie a mişcărilor religioase. Practic, Vajnica Lume Nouă îşi creează propria sa "transcendenţă". Nu este de mirare că multe dintre noile neo-, cvasi- şi pseudo-religii au primit statut de ONG-uri pe lângă ONU. Vajnica Lume Nouă încearcă să-şi legitimeze astfel nu numai componentele economice (tehnoglo-balismul), culturale (multiculturalismul, neoconserva-torismul, apărarea drepturilor omului), legislative (Tribunalele internaţionale), ci şi pe cele religioase.

În Vajnica Lume Nouă, creştinismul devine o religie a Omului. Nu mai este o religie revelată ce se trăieşte aici şi acum prin întruparea lui Hristos. Ies din circulaţie Viaţa, taina întrupării Logosului, sabia ce separă şi tot ce ţine de dimensiunea verticală. În schimb, se globalizează creştinismul de platou adaptat timpurilor, "parcursul spiritual şi moral", religia pietistă, iubitoare de Umanitate şi Drepturile Omului. Este evident că Sfânta Treime este incompatibilă cu modul de operare în flux a Vajnicei Lumi Noi. Tehnoglobalismul funcţionează ca un flux de informaţii, imagini, simboluri, produce o lume imaterială şi "descărnată". Transformată într-un *information system*, realitatea Vajnicei Lumi Noi iese de sub incidenţa materiei, energiei şi a limbajului încarnat – limbajul cultural, *situat* al civilizaţiei iudeo-creştine.

"Dezîntruparea", imaterialitatea, simulacrul, decontextualizarea, uniformizarea sunt departe de spiritul şi litera creştinismului. Personalismul creştin propune persoana, locul de întâlnire dintre concret şi universal, materie şi spirit, "eu" şi celălalt. Vajnica Lume Nouă are însă nevoie de un om abstract şi interşanjabil, permanent branşat, un "nod" într-o reţea colectivă.

În Vajnica Lume Nouă păcatul suprem este Întruparea Logosului; şi, prin extensie, orice întrupare. Logosul nu s-a încarnat pentru a spiritualiza materia în manieră *new-age*-istă, nici pentru a impune materiei informe o ordine "raţională". Lucrarea lui Hristos se adresează unor oameni în carne şi oase, liberi să accepte sau să respingă mesajul şi faptele Lui. Luând trup şi faţă omenească, Fiul lui Dumnezeu a reabilitat existenţa concretă, ceea ce este un scandal pentru globalişti.

În viziunea tehnoglobalistă, lumea concretă de "aici" şi "acum" este o lume iremediabil "rea". Tradus în limbaj politic: "rea" este lumea diferenţei reale, a ifoselor naţionale, a tradiţiilor, a determinaţiilor locale şi istorice. Tărâmul "rău" este locuit de oamenii de rând. Ei trebuie disciplinaţi ca nu cumva să se autodistrugă în confruntări tribale, periclitând internaţionalismul cultural şi religios, abstracţiunea planetară numită "umanitate".

Care să fie însă lumea "bună", cea la care creştinul ar trebui să se adapteze? În Vajnica Lume Nouă, "bună" este considerată lumea abstracţiunilor iluzionist egalitare şi a utopiilor economice globalizante. "Bun" este atopicul, atonalul, *the world wide web*, heruvimul integrărilor. Omul amnezic planetar, nicidecum omul în carne şi oase. "Bun" este virtualul, digitalul, creditul bancar şi ideologicul umanitarist. Şi tot "bune": tolerantismul, relativizarea valorilor, instituţionalizarea mediocrităţii în numele lozincii "fiecare are dreptul la opinia sa". "Bună" este privirea multiculturală aruncată asupra lumii de jos din sfera elitelor iluminate. Realitatea, cu particularităţile ei geografice şi istorice, a devenit nu numai politic incorectă, ci de-a dreptul obscenă.

Cei care cred că fundamentalismul religios, creştin sau islamic, se opune în vreun fel Vajnicei Lumi Noi se înşeală amarnic. Fundamentaliştii, ecumeniştii şi globaliştii merg mână în mână. Promovează cu toţii ideea unei religii deteritorializate, epurată de particularităţi culturale şi naţionale. Talibanii s-au năpustit cu furie împotriva obiceiurilor populare afgane, de la muzica tradiţională până la luptele de cocoşi; în mod similar, "noua ortodoxie" românească, născută la Londra şi Paris, ar vrea să scape de popii colivari, babele superstiţioase şi parastase. Tariq Ramadan este de părere că Islamul poate fi practicat într-o formă mai "pură" în Occident decât în ţările musulmane, în care religia a fost pervertită de

(continuare în pag. 6)

ROLUL CREŞTINULUI ÎN VAJNICA LUME NOUĂ

(urmare din pag. 5)

naţionalism şi ipocrizie. În viziunea fundamentalistă, religia pură poate fi practicată doar în sistem de reţea, în comunităţi voluntare constituite în afara practicii sociale, pe bază de valori şi dogme religioase neîntinate. Ingineriei culturale, practicate de globaliştii seculari, i se răspunde astfel cu o inginerie religioasă. Omul reconstruit economic şi darwinist se intersectează cu cel remodelat de fundamentalişti în termenii "religiei adevărate". Persoana reală, în carne şi oase, este astfel înlocuită de omul abstract, transformată într-un simplu "instrument", un "mijloc" – o bombă umană, un instrument propagandistic etc.

Credinţa în Hristos nu-i lasă însă pe creştini să cadă în amăgire, să se adapteze "veacului acesta". Creştinii cred că revelarea lui Dumnezeu în Iisus Hristos, doar ea nu poate fi încorporată în "noul absolut", întrucât "Împărăţia mea nu e din lumea aceasta" (*Ioan* 18, 36). Doar Adevărul întrupat nu-l asimilează maşina de produs amăgiri a Vajnicei Lumi Noi.

Rolul creştinului nu este doar să înţeleagă mecanismele de iluzionare. El trebuie să distrugă în primul rând zidul de minciuni construit pentru a ascunde realitatea (la temelia "zidului de minciuni" stau miturile elitelor globale, mituri privitoare la progresul tehnologic, fuziunea planetară – *one world, one accord* – şi aglutinarea omenirii sub faldurile "umanismului"). Şi tot creştinului îi revine rolul să se opună ingineriilor care vor să-l transforme într-o abstracţiune – un "europeean", "un cetăţean al lumii", sau un simplu "consumator".

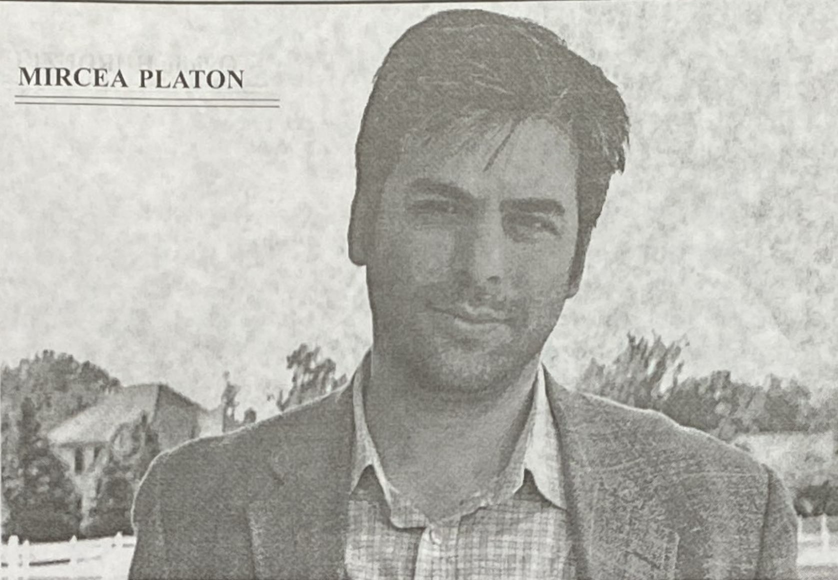
Înlăturând iluziile şi opunându-se ingineriilor de tot felul, creştinul va rămâne "sarea pământului". Precum sarea, creştinul are rolul să conserve. Dar ce-ar trebui oare să conserve? Va păstra vie spiritualitatea care nu a pierdut contactul cu viaţa concretă; va conserva o ordine socială construită după firea şi dimensiunile omului. Creştinul va avea grijă să conserve instituţiile care nu obstrucţionează Adevărul. Tehnoglobalismul l-a plasat pe om într-un habitat economic şi spiritual în care cu greu poate să mai audă Cuvântul încarnat, şi cu atât mai puţin poate să-L înţeleagă. În habitatul religios construit de globalişti, creştinii sunt încurajaţi să reacţioneze ca porcii, să calce pe mărgăritarele divine nesocotind îndemnul lui Iisus Hristos ("Să nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare!" – *Matei* 7, 6). Iată de ce trebuie conservate acele situaţii şi instituţii – din păcate, din ce în ce mai puţine – care îi ajută pe oameni să-şi păstreze modul de viaţă creştinesc.

În acelaşi timp, creştinul are rolul să devină, prin lucrarea Sfântului Duh, "lumina lumii", "o cetate aşezată pe un munte" (*Matei* 5, 13-14). Cu alte cuvinte, creştinul trebuie să "crească" într-o persoană-eveniment, întrupată în istorie, dar orientată eshatologic. În chip de eveniment, creştinul este o mărturie vie a Încarnării Logosului, Marele Eveniment din care derivă toate celelalte. Dacă sarea conservă, evenimentul modifică, este o intervenţie personală, radicală, care poate schimba cursul unei vieţi sau al istoriei însăşi. Vajnica Lume Nouă încearcă să elimine Evenimentul din trupul creştinismului şi din viaţa de zi cu zi a omului, întrucât ar vrea ca omul să rămână o fiinţă non-evenimenţială. Pasiv, incapabil de acţiuni personale, omul nu s-ar mai preocupa să caute şi să lărgească *the crack in the wall*, fisura din zidul societăţii globale.

Elitele ştiu prea bine că Întruparea Logosului, ca "lumină a lumii", poate să ofere direcţie şi înţeles în sfera politică şi socială. Ele se tem că Evenimentul le-ar reda oamenilor "o speranţă care nu este o simplă iluzie" (Ellul). Nu-i de mirare că Adevărul întrupat şi persoanele-eveniment sunt cu greu tolerate în Vajnica Lume Nouă.

În fine, creştinul adevărat trebuie să fie ca o oaie în mijlocul lupilor. Noua Ordine Mondială este un tărâm în care oile nu mai vor să fie oi, ci vor cu toate să devină lupi, să domine şi să sfârtece. Azi a fi o oaie în mijlocul lupilor înseamnă să fii trup şi suflet cu neamul tău şi cu Biserica lui Hristos, aşa cum Moise şi Ieremia au fost una cu poporul lor, aşa cum Iisus S-a identificat cu mulţimile concrete, cu "oile fără păstor". O astfel de atitudine – blasfematoare din punct de vedere globalist – implică un sacrificiu pe care doar creştinii adevăraţi mai sunt dispuşi să-l facă.

MIRCEA PLATON

GÂNDURI DESPRE ORTODOXUL ROMÂN, ASTĂZI, ÎN LUME: ÎMPOTRIVA TEOLOGIEI DE DEBARA

1. Naţionalism şi patriotism

Recent, revistele *Dilema veche* (nr. 239/11 septembrie 2008) şi *22* (*Alt 22*, Nr. 260/16-22 septembrie 2008) au pus în discuţie naţionalismul şi patriotismul încercând o redefinire a primului în termenii celui de-al doilea, şi o redefinire a celui de-al doilea în termenii unui proiect politic civilizator european. Salvele de deschidere ale celor două grupaje de articole sunt trase de Andrei Cornea, care scrie despre identitatea naţională ca despre o "Preocupare toxică", şi de Alina Mungiu, care mărturiseşte că naţionalismul o "plictiseşte din ce în ce mai tare" şi de aceea preferă să scrie despre "Patriotismul ca problemă".

Trecând peste sastiseala pe care mi-o cauzează intelectualii plictisiţi (de naţionalism), trebuie să rezum poziţiile celor doi după cum urmează. Pentru Alina Mungiu, o patrie e "un proiect colectiv de devenire". Există însă, desigur, proiecte de devenire bune şi proiecte de devenire rele. Alina Mungiu nu are "decât simpatie" pentru orice proiect "de a completa civilizarea şi europenizarea României". Datorită acestei definiţii, care ocoleşte cu grijă orice determinare istoric-organică a proiectului civilizator şi subiectului civilizat, Alina Mungiu poate să declare: "Patria mea nu e România, deşi este şi asta, intens, având atâtea de terminat la ea, în primul rând statul de drept, prag fundamental niciodată trecut de-a binelea. Patria mea e tot postcomunismul, din Caucaz la Tirana, în care regăsesc acelaşi proiect care are încă nevoie de noi. (...) Am studenţi thailandezi, şi latino-americani, şi africani, cu care lucrez foarte bine, dar cu ai mei am în comun ceva mai mult, lucrul din care emană adevărata esenţă a patriotismului, o problemă comună. Când asta nu mai este, patriotismul se stinge, cum vezi în unele ţări occidentale. Din fericire, simt că mai avem asigurate generaţii întregi de problemă, deci generaţii de nevoie de patriotism".

Aşadar, pentru Alina Mungiu, patriotismul nu mai e nici măcar acea devoţiune faţă de religia civilă, acea *pietas* romană faţă de strămoşi şi instituţiile prin care perpetuăm memoria lor. Cu alte cuvinte, patriotismul şi-a pierdut şi sensul de iubire faţă de ţara/provincia natală, ba chiar şi caracterul de esenţialism constituţional, ca să zic aşa, pentru a deveni o simplă agendă de lucru. Patriotismul e o listă de cumpărături prinsă, cu un magnet, pe frigiderul plin cu bunătăţi al utopiei. După ce ai cumpărat sau rezolvat tot de pe listă, te poţi închide în frigiderul postistoric pentru a muri – sau criogena – înfulecând cele agonisite în conformitate cu lista. Rostul patriotismului ca problemă e deci de a se autosuprima (dialectic) rezolvând toate problemele.

Conform Alinei Mungiu, Occidentul şi-a terminat problemele, e în utopie, poate deci să moară sau să doarmă liniştit. Dar oare de ce nu şi-ar descoperi Occidentul o nouă, patriotică agendă de lucru în renaşterea spiritului patriotic? Poate că Occidentul ar putea renaşte dacă ar putea avea loc o dezbatere onestă – deschisă, fără inhibiţiile induse de corectitudinea politică şi de prejudecăţile antinaţionale şi antipatriarhale implicite proiectului UEuropean de astăzi – despre adevăratele cauze ale morţii patriotismului occidental.

În condiţiile în care această dezbatere nu are loc, şi în care România e continuu injectată cu tranchilizante ideologice UEuropene, nu-mi rămâne decât să mă întreb dacă activitatea Alinei Mungiu nu va duce la "moartea" patriotismului românesc anterior celor câtorva generaţii prevăzute de ea. Pentru că, dacă patriotismul e dependent de recunoaşterea unei probleme, şi recunoaşterea unei probleme e dependentă de cineva care să aibă curajul de a striga că împăratul e gol, cine ne garantează că, în climatul de conformism generalizat şi de mimetism nevertebrat care domneşte astăzi în România, va mai fi cineva dispus, peste încă o generaţie, să-şi rişte "poziţia" pentru a atrage atenţia asupra unor probleme (afară de stângiştii cu program, a căror "problemă" e "rasismul" sau "intoleranţa" României profunde). Fără probleme, şi *brave new world* e prin definiţie fără probleme, *no patriotism*. Situaţia e implicită actualei poziţii a Alinei Mungiu, care e dedicată ducerii la îndeplinire a unui "proiect de lucru" civilizator în România; nu e deci un proiect civilizaţional *românesc*, ci doar *în România*, e o franciză pentru care România nu furnizează nimic altceva decât materia primă şi încăpăţânarea concretului de a nu funcţiona mecanic. Conform actualului proiect civilizator dus la îndeplinire de "elitele" noastre, România nu are a furniza acestui patriotism un ţel al ei. România are a se civiliza şi a adopta modelul civilizaţiei occidentale. România nu are a se creştina, de exemplu, sau a se regăsi, a afla cine este.

☛

Nu, pentru că aceste preocupări sunt "toxice", ne previne Andrei Cornea, care ne oferă şi o analogie fiziologică a acestei maladii naţionaliste: "Este particularitatea organismelor sănătoase să nu fie conştiente de sine. Piciorul sănătos umblă, dar nu ştie că umblă, la fel şi inima sau plămânii. Cel care e conştient că respiră, de fapt gâfâie, iar cel care ştie că umblă, şchioapătă". Mă întreb dacă Andrei Cornea ştie că scrie. Sau ce scrie. Probabil că nu, de vreme ce continuă: "Unii cred că gândirea face excepţie: a gândi cu conştiinţa de sine ar fi suprema gândire. Nu ştiu în ce măsură e aşa, dar e limpede că cel puţin marile creaţii ale spiritului apar mai degrabă fără ca autorii lor să ştie bine în ce fel".

Interesant mi se pare în acest pasaj faptul că Andrei Cornea combate teoria "romantică" – sau "contrailuministă" ar numi-o probabil domnia-sa, pe urmele lui Isaiah Berlin – a naţionalismului în numele teoriei romantice a geniului. Pentru că, dacă-i întrebai pe Vergilius, pe Dante sau pe Boileau ce şi cum în chestiunea ierarhiilor estetice şi regulilor artei, ar fi ştiut să-ţi răspundă. Doar geniul romantic ar fi tăcut în faţa întrebărilor mundane, pentru a se lansa inspirat în torente muzicale sau despletiri lirice. Acolo unde Alina Mungiu ne propune, cu patriotism de simpozion, o agendă de lucru şi o mapă, Andrei Cornea ne îmbie relaxant cu geniul pur, cu idiotul de geniu, care tace în faţa măreţiei propriei creaţii.

După părerea mea, există două slăbiciuni esenţiale ale analogiei lui Andrei Cornea. Prima e că, din moment ce specific geniului autentic e să nu poţi defini ce anume te ia în stăpânire, atunci specific naţionalismului autentic ar fi supunerea necondiţionată unui principiu, unei esenţe superioare căreia noi îi suntem doar portavoce mesianică. Un naţionalism inspirat iliterat e cel mai puternic dintre toate şi vocea dezîntrupată radiofonic a lui Hitler ar fi exemplul cel mai bun pentru acest tip de naţionalism mesmeric, pe care, nu am nici o îndoială, Andrei Cornea îl detestă la fel de mult ca şi mine.

În al doilea rând, dacă e adevărat că poetul, sau creatorul în general, nu ştie cum face ceea ce face, dacă e adevărat că e inspirat, nu e mai puţin adevărat că se întreabă mereu dacă va mai fi inspirat, dacă e cu adevărat bun în ceea ce face. De aceea, după cum ne-o dovedeşte istoria, arta merge, atât de des, mână în mână cu orgoliul şi chiar cu paranoia. Pentru că în dosul siguranţei de sine în momentele creaţiei se ascunde veşnica interogaţie asupra propriei identităţi creatoare: e binecuvântare, e blestem, e cruce, e talant, e bine, e rău (să fii poet, filosof, compozitor, regizor, român, paraguayan)? Uneori, această torturată interogaţie sfârşeşte cu un glonte tras în cerul gurii. În cazul analogiei fiziologice, trebuie spus că piciorul funcţionează fără să ştie, dar creierul ghidează piciorul şi dă direcţia. La urma urmelor, cine ar vrea să aibă conştiinţa de sine a propriului picior?

Există aşadar o îmbinare firească de ierarhii şi posibilităţi naturale care face ca nici o creaţie să nu fie doar a "spiritului", după cum scrie Andrei Cornea, ci a *persoanei, trup şi suflet*. Orice creaţie e un act liber al unei persoane în lume. Persoană care e liberă pentru că e responsabilă. Şi de aceea explorarea propriei identităţi ar trebui înţeleasă ca interogaţie asupra propriilor responsabilităţi. Pentru că, lipsită de acest moment al dezbaterii oneste şi cuprinzătoare referitoare la propria identitate, responsabilitatea civilizării României devine o simplă sarcină-standard, un punct de pe o agendă de lucru stabilită în nicăieri şi dusă la îndeplinire de agenţi orbi, a căror singură identitate e latitudinea şi longitudinea unde-şi primesc instrucţiunile şi cecul.

De aceea, cred că rostul şi scopul dezbaterii asupra propriei identităţi e acela de a formula în termeni comprehensivi – nu doar strategic civilizaţionali, ci teologico-istorico-politici – un mod de a consolida şi susţine domeniul, natural, al vieţii social-politice româneşti ca domeniu al libertăţii.

Şi acest lucru aduce în dezbatere chestiunea relaţiei nu tocmai neînsemnate dintre teologie şi politică.

2. Teologie şi politică

Relaţia dintre teologie şi politică e o chestiune mult prea vastă pentru a putea fi dezbătută în cadrele unui articol de mici dimensiuni şi restrânse ambiţii. Pentru a circumscrie discuţia încă din start arealului românesc, voi atrage atenţia asupra mizelor "cazului Corneanu", moment semnificativ al dinamicii teologico-politice româneşti. "Cazul Corneanu" a fost, în principal, o confruntare între o tabără care judecă teologicul din punct de vedere politic şi o tabără care judecă teologicul din punct de vedere teologic. Prima tabără, ecumenică, argumenta pentru lipsa de relevanţă a canoanelor şi dogmelor bisericeşti în faţa imperativelor politice care ar impune unirea/împărtăşirea ortodocşilor cu catolicii sub autoritatea Papei de la Roma spre mai deplina noastră integrare europeană şi civilizare. A doua tabără, tradiţionalistă, susţinea că viaţa liturgică nu trebuie distorsionată de dragul criteriilor politice şi că nu trebuie să-i dăm cezarului ce-i al lui Dumnezeu. În esenţă, deci, tabăra tradiţionalistă, ca şi cu prilejul alegerii Patriarhului BOR, s-a opus unei imixtiuni a politicului în viaţa Bisericii.

Dar cred că tabăra tradiţionalistă poate fi pândită de un pericol, şi anume de acela al unui fel de *monism ortodoxist*. Şi îl numesc intenţionat "ortodoxist". Pentru că, dacă ortodoxia e dreapta credinţă, şi dreapta credinţă include şi distincţia creat/necreat, fire/Creator, propriu ortodoxistului din lume e de a nu-şi asuma libertatea creaturală. Neasumând natura, neasumând politicul, de exemplu, ortodoxistul nu îşi asumă libertatea. Pentru că, în esenţă, acesta e rolul istoriei: e un timp al alegerii, al libertăţii şi deci al responsabilităţii. Cu cât suntem *mai responsabili*, cu atât suntem *mai liberi*. Monahul e liber şi pentru că duce cu el povara mântuirii sufletelor celor care se spovedesc la el. Are o familie mai largă şi o responsabilitate mai tăioasă decât cea a părinţilor naturali. Dar pentru ortodoxul din lume, poate din cauza deceniilor de comunism, legătura dintre ortodoxie şi libertate s-a subţiat. Am uitat că un ortodox din lume are două datorii: aceea de *a fi ortodox* şi aceea de *a fi în lume*, de *a crede* şi de *a sluji*. Libertatea nu e manifestată doar în propria cămară, la lumina candelei. Libertatea, atunci când eşti în lume, se manifestă trăind în Hristos în cadrul instituţiilor – statul, familia, neamul – lăsate de Dumnezeu pentru existenţa noastră în ordinea firii. Aceste instituţii sunt daruri ale lui Dumnezeu. Ele nu mântuiesc, dar fără ele nu putem supravieţui pentru a trăi duhovniceşte. Ele sunt cadrul vieţii fireşti în care putem căuta viaţa suprafirească.

Şi din această perspectivă, a asumării firii ca exerciţiu al libertăţii, trebuie să privim şi domeniul vieţii politice la noi. Există o tendinţă de a demoniza nu doar clasa politică actuală, ceea ce nu e poate decât o uşoară exagerare, ci viaţa politică în sine, politicul ca atare. Pentru a da un exemplu concret, mă voi referi la comentariul unui nevăzut prieten ortodox de pe forumul blogului lui Claudiu Târziu:

"De fapt, eu chiar nu mai aştept nici un model din politica noastră, şi nici din a altora. Părintele Amfilohie spunea, şi spune şi acum, că noi nu mai aşteptăm personalităţi care să vină cu un discurs «salvator», fie el şi conservator (adaug eu). Pur şi simplu e periculos să ai aşteptări din zona politicii, în aceste zile, când se practică deghizajul perfect. Ne iluzionăm dacă credem că mai poate fi un personaj care să reprezinte în mod autentic, nefăţarnic, valorile reale. Cam asta spunea părintele Amfilohie, şi cam asta cred şi eu. Ba, mai cred că (alături de un părinte ca Serafim Rose) Antihrist nu va fi un Obama perfect, adică un stângist, ci cred că va reuşi să fie cumva deasupra acestui clivaj dreapta- stânga, modernitate-tradiţie. El va oferi un surogat de tradiţie, însă un surogat extrem de convingător. El nu va veni doar cu idei multiculturale, nu, ar fi prea simplu. Va fi o copie a lui Hristos şi o întruchipare a tuturor iluzionismelor noastre, fie de dreapta, fie de stânga".

Sunt de acord că nu trebuie să aşteptăm personalităţi care să vină cu un discurs "salvator". Dar paradoxul e că tocmai astfel de persoane au priză în lumea ortodoxă românească. Suntem antimilenarişti în teorie, dar milenarişti în practică, unde o mare parte a credincioşilor şi clericilor ortodocşi a votat, ani de zile, sedusă de retorica de extracţie apocaliptic-neoprotestantă a lui Corneliu Vadim Tudor. E adevărat că nu trebuie să aşteptăm personalităţi salvatoare pentru că nu ne putem lăsa "salvaţi". Dumnezeu ne aşteaptă să lucrăm împreună cu El pentru mântuirea noastră. A crede în personalităţi salvatoare înseamnă a abdica de la datoria noastră de a lucra noi înşine la propria noastră mântuire.

Ortodocşii nu ar trebui să vrea să se mântuiască prin politică, aşa cum vor, de exemplu, stângiştii sau dreapta liberală, care imanentizează eshatonul în statul comunist sau în capitalismul-multicultural. Dar ne trebuie *oameni politici ortodocşi realişti*, care să nu dispreţuiască omul obişnuit, provincialul, ne-integratul UE. Nu trebuie să aşteptăm personalităţi politice "salvatoare". Dar trebuie să căutăm persoanele care ne pot *responsabiliza politic*. *Realismul ortodox*, în politică şi religie, e cea mai bună pavăză împotriva amăgirilor. Realismul se opune şi optimismului deşănţat, şi pesimismului apocaliptic. Altminteri facem ce vor şi duşmanii Ortodoxiei: facem din Ortodoxie o problemă intimă, ne zidim apocaliptic în afara istoriei, pe care o abandonăm diavolului, şi ne lepădăm de fapte, rămânem doar cu credinţa şi cu "biserica interioară". Cu un fel de "purgatoriu" de debara în care, nici în mănăstire, nici în lume, stăm şi aşteptăm să ne curăţăm de păcate luptând... selectiv.

A aştepta să ne mântuim politic înseamnă a trata politicul ca pe o religie. Ceea ce e o eroare fatală. Dar a nu trata domeniul politic ca pe un domeniu de manifestare firească a oricărui creştin e o altă eroare. Creatura e distinctă de Creator, dar Creatorul ţine creatura. Politicul e distinct de religios, dar religiosul trebuie să ţină politicul. Creştinii trebuie să facă politică, să articuleze, aici sunt de acord cu Alina Mungiu, un proiect politic al cărui scop să fie nu mântuirea noastră, ci libertatea Bisericii, înţeleasă în sens de comunitate a tuturor creştinilor, trecuţi, prezenţi şi viitori. De aceea, libertatea Bisericii înseamnă şi libertatea transmiterii tradiţiei şi instrumentelor de înţelegere a tradiţiei (prin şcoală, viaţă culturală, politică etc.). Nu trebuie să politizăm Biserica. Ci doar *să păşim creştineşte în cetate*. Dar pentru asta trebuie să înţelegem *cine suntem* şi *unde stăm*. Comunismul nu ne-a înstrăinat de Occident de vreme ce a fost produs de Occident şi impus în România cu acordul occidentalilor, care şi acum continuă să nu-şi onoreze obligaţia morală de a recunoaşte că au greşit deja şi că nu mai au dreptul de a ne supune unor noi procese de "reeducare", democratică de data aceasta. Comunismul ne-a "occidentalizat", ne-a industrializat, ne-a asfaltat, ne-a electrificat, ne-a modernizat, ne-a proletarizat. Comunismul a făcut, din ţărani, dezrădăcinaţi de uzină. Comunismul a făcut un Bucureşti nord-coreean şi din Iaşi, oraş boieresc universitar, oraş demiproletar. Teza înstrăinării noastre comuniste de Apus, a dublei noastre înstrăinări (cum o numeşte Teodor Baconsky, gândindu-se la ce a mai rămas din democraţia occidentală şi din Biserica Romano-Catolică), e falsă. Noi nu am fost înstrăinaţi de Occident. Am fost masacraţi pentru a fi occidentalizaţi mai uşor. Atunci şi acum.

În timpul comunismului, elitele istorice, aristocraţia şi ţărănimea creştină au fost lichidate. În vremea "tranziţiei", s-a vegheat ca nu cumva elitele ortodoxe(-naţionale) să reînflorească. Şi asta pentru că "laicismul democratic" – sub a cărui domnie se află România acum, în UE – e o continuare nu cosmetizata, ci amplificată, "ecologist", "multiculturalist", "antirasist", "feminist", a ateismului comunist. Dacă îndrăznim să afirmăm că întreaga noastră cultură nu e străină de temeiul ei religios, nu ni se mai acceptă nici cultura, nici religia. Naţionalismul, expresie culturală a creştinismului, e contestat din punctul de vedere al unei teologii spiritualiste, a dezrădăcinarii. Creştinismul, loc de întâlnire cu Dumnezeu, e luat

(continuare în pag. 8)

ÎMPOTRIVA TEOLOGIEI DE DEBARA

(urmare din pag. 7)

sub protecția Comisiei Monumentelor Istorice și muzeificat cultural. Creștinismul nostru e învinuit de prea multă istorie. Istoria noastră e învinuită de prea mult creștinism. Ortodoxia trebuie să stea sub obrocul funcției ei politice, de condiționare sufletească întru obediență a cetățenilor. Politica noastră trebuie să stea sub semnul funcției ei anticreștine. Trupul, rădăcinile sunt contestate în numele globalismului. Sufletul e reconvertit în funcție a trupului. Și tot așa.

Inițiativele oficial-instituționale au mers mai ales pe contransens cu Ortodoxia și au avut ca scop mai ales decapitarea corpului social creștin. Cine articulează păsurile creștinului de rând în fața stăpânirii? Rugăciunea i le articulează în fața lui Dumnezeu. Dar în fața veacului, cine? Suntem, din cauza Europei și a nevredniciei noastre creștine și nu doar civilizaționale, acefali cultural-politic. Avem o elită ventrilocă, vorbind cu glasul nimănui. Da, trebuie să fim articulați și să ne facem tuturor toate, chiar și gramaticii grămătici, pentru slava lui Hristos. Dar nu se pot face tuturor toate decât cei care sunt liberi pentru că sunt robi lui Dumnezeu.

Problema mea e mai puțin cu oamenii care nu înțeleg unde trebuie să pună virgula, sau cum ne poate folosi, în context românesc, pentru legitimarea unei autentice forțe politice de regenerare a României, "discursul" Palin. Gâlceava mea principală e cu acei care înțeleg și unde se pune virgula, și la ce bun Palin, și Cine e Adevărul, și care nu fac nimic altceva decât să se împotrivească esoteric "divulgării" acestor "secrete". Nu pot să-i cer țăranului să fie elită. Dar pot să-i cer elitei să fie creștină dacă pretinde că îl reprezintă pe românul creștin (cel puțin pentru că acesta plătește impozitele din care provine venitul elitei). "Fundamentalistul" agramat își trădeaza vocația mai puțin decât "elita" gnostică. Și ce au în comun fundamentalistul agramat care caută să sară peste propria umbră și elita gnostică e trufia. Care nu se "rezolvă" cultural, ci creștin. Dacă elita și-ar înțelege locul și rostul, am avea creștini articulați care ar putea să ocrotească și să ajute să înflorească pe creștinii articulați doar duhovnicește. Așa, rămânem cu o armată de ologi. Elita noastră nu e doar elita chiorilor în țara orbilor, ci elita chiorilor care se străduiesc să-i orbească pe toți.

Și ne orbesc vorbindu-ne de "umanismul creștin" opus umanismului ateu și reacționarilor "fundamentaliști". Dar umanismul creștin e în cel mai bun caz un pleonasm și în cel mai rău un impuls spre secularizare, din moment ce nu e decât dublarea componentei umane în dinamica vieții creștine, care e urmarea lui Dumnezeu, Care S-a făcut om. Umanismul creștin vrea parcă, prin denumirea sa, să umanizeze creștinismul, de parcă creștinismul nu ar fi deja calea de a restaura firea umană făcându-ne dumnezei după har. Cred că ceea ce avem de făcut acum așadar este de a-l responsabiliza teologico-politic pe românul creștin ortodox, pentru că fără această responsabilizare el nu va putea fi liber. Așa cum Dumnezeu s-a înomenit, trebuie și noi să ne asumăm propria noastră umanitate, nu pentru a rămâne în ea, ci pentru a fi siguri că nimic nu ne poate trage înapoi din drumul nostru spre viața veșnică, pentru a o trage pe toată după noi.

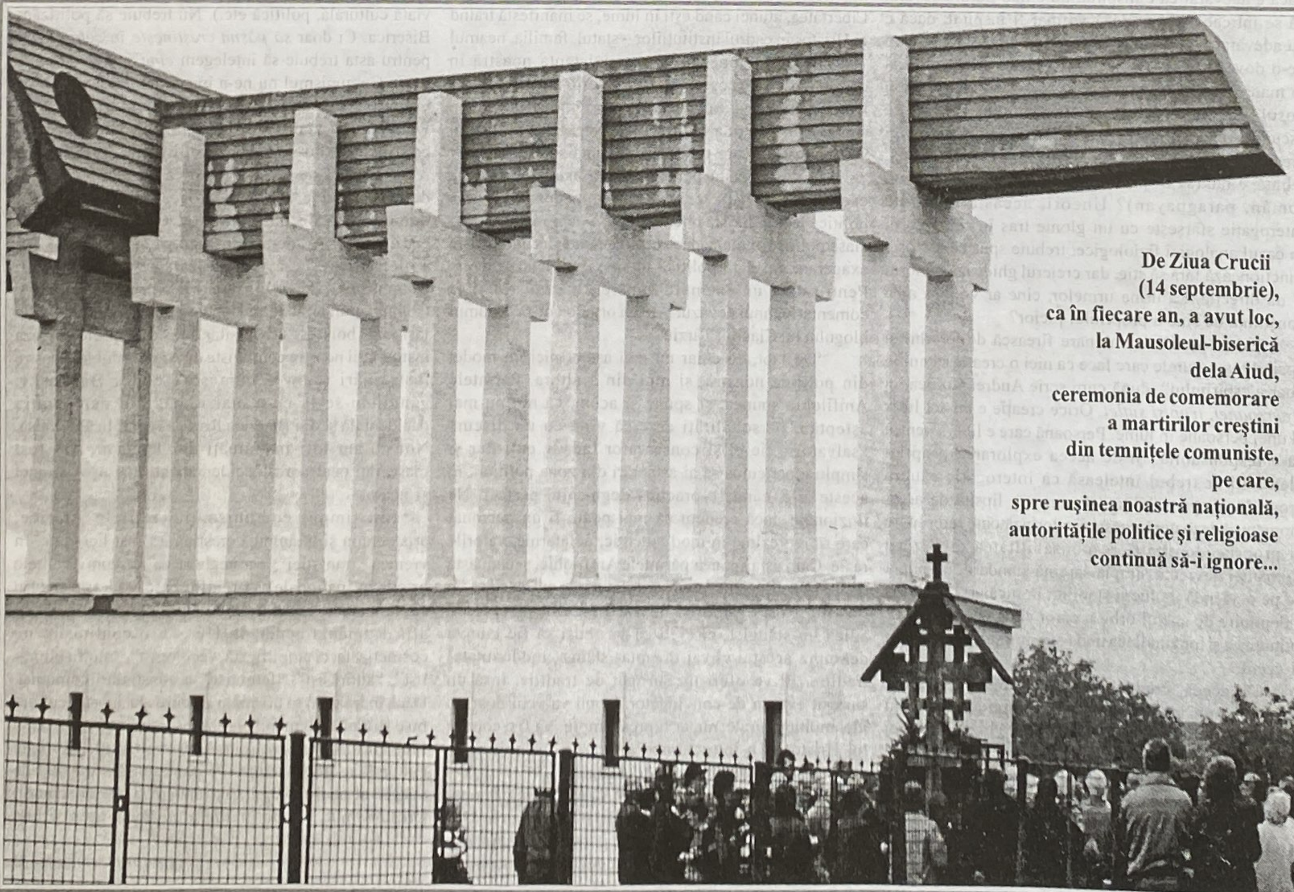
3. Unde apare Vlahuță

Și aici "pășunismul" își are valoarea lui, pentru că ne reamintește ce înseamnă firea – căzută, desigur, dar nu mai puțin fire. "Pășunismul" ne amintește, într-o lume împânzită de propriile noastre creații, de lumea creaturilor lui Dumnezeu. Ne reamintește smerenia lucrurilor mici, la scară umană.

Mai întâi o observație preliminară. Lumea s-a schimbat mai mult în ultimele două sute de ani decât cei 1800 scurși de la nașterea Mântuitorului și până la 1800. Am intrat, în ultimele două sute de ani, sub zodia mecanicului, a timpului mecanic, a spațiului mecanic, a "mașinilor de locuit", a semafoarelor, mașinilor, muncii în serie. Împreună cu redefinirea coordonatelor noastre existențiale, a redefinirii habitatului nostru natural, care a devenit tot mai artificial, tot mai *man made*, se încearcă și o redefinire a omului. După ce omul a "făcut" o lume nouă, din plastic, în China, încearcă acum să facă și un om nou care să populeze această lume nouă. Un soi de android spălat pe creier de corectitudinea politică, bisexuat, fără memorie, fără istorie, fără rădăcini, un om care nu locuiește în lume, ci în trafic, între casa în rate și slujba corporată, în hotelul global, un clonat care își este propriul lui Dumnezeu. Definită de Norman O. Brown, un guru intelectual al noii stângi, clasicist educat la Oxford de Isaiah Berlin, sarcina elitelor actuale ar fi: *The endless task: to achieve the impossible, to find a male female (vaginal father) or a female male (phallic mother). It is to square the circle; the desire and pursuit of the whole in the form of dual unity or the combined object: the satanic hermaphroditism of Antichrist.*

Important în acest context este să remarcăm că, în epoca noastră, asaltul împotriva lui Dumnezeu este întotdeauna însoțit de un atac împotriva firii, lucru care premodernilor le era imposibil în afara unor laboratoare izolate. Având la dispoziție mijloacele tehnicii moderne și ale ingineriei sociale, noii "umaniști" nu mai vor doar ca omul natural să uite de Dumnezeu, ci și ca omul natural să nu mai existe, ca omul în care s-a întrupat Dumnezeu să nu mai existe. Nu e vorba doar să uităm cine ne-a făcut și de ce. Ci chiar să trecem la autofabricarea noastră în serie astfel încât duhul lui Dumnezeu nici să nu mai aibă în cine să sălășluiască. Elitele acestei lumi sunt un fel de "hoți de cadavre": le fură ca să le dea o viață artificială care ar preveni învierea. Creștinul trebuie deci astăzi să salveze și "păgânul" din el care trebuie mântuit.

☛

De Ziua Crucii (14 septembrie), ca în fiecare an, a avut loc, la Mausoleul-biserică dela Aiud, ceremonia de comemorare a martirilor creștini din temnițele comuniste, pe care, spre rușinea noastră națională, autoritățile politice și religioase continuă să-i ignore...

Iisus Hristos a binecuvântat unirea dintre un bărbat şi o femeie, ne-a lăsat Sf. Maslu ca să ne însănătoşim trupeşte, ne-a lăsat Spovedania pentru ca să ne vindecăm sufleteşte, a binecuvântat copiii, a predicat pe margine de lanuri, a fost, orice ar spune unii teologi ortodocşi de închiriat, un "Iisus prin grâu" şi a folosit mereu un limbaj legat de viaţa firească. Acum, e adevărat că nu viaţa agrară mântuieşte. Poţi să te mântuieşti la bloc şi poţi să te pierzi la mănăstire. Dar, atât timp cât doar Dumnezeu ştie cine e mântuit şi cine nu, datoria noastră e de a căuta un "loc bun" de mănăstire sufletească. Şi viaţa în ordinea firii, căzute desigur, dar a firii, ne dă mai multă libertate interioară decât viaţa în lumea sintetică a omului autoclonat. Credinţa descoperită de cei din închisori e credinţa celor suferinzi şi credinţa celor scoşi în afara lumii civilizate. Credinţa celor aflaţi pe exteriorul lumii ca o roată dinţată în care locuim. Proiectul teologico-politic al lumii actuale urmăreşte să absoarbă totul în imanent şi să creeze un Dumnezeu după chipul şi asemănarea omului fără Dumnezeu. Adică un prototip robotic multiplicat, ca o aporie, la infinit, fără destinaţie.

Rolul "păşunismului", al lui Vlahuţă de exemplu, al tăiatului lemnelor, al creşterii de copii, al împletitului, al vieţii în ordine naturală, e să ne reamintească de *noi înşine aşa cum suntem*. Trăim într-un sistem menit a ne face să uităm de noi înşine fie vorbindu-ne mereu de noi înşine ca să ne modeleze, fie făcându-ne să evadăm din noi înşine în vis, drog, fantezie cinematografică, *shopping spree*/orgasm achizitor etc. Omul de acum funcţionează, dar nu mai lucrează, nu mai e în contact cu lucrurile, cu realitatea. Funcţionează în propria lui realitate. Diminuarea realităţii duce la diminuarea naturii umane. Lucrând în lume din ce în ce mai puţin, pierdem contactul cu orizontul stării noastre creaturale.

Nu trebuie să uităm, de exemplu, de pervertirea sufletească produsă, acum, de un sistem de şcolarizare prost, care, nemaiînvăţându-l pe copil nimic despre tradiţie, uită să-l mai pregătească să fie smerit, să aibă conştiinţa propriului loc în istorie, a contextului care dă semnificaţie propriei vieţi. Nu e important doar ca elevii să aibă icoane în clasă, ci e important şi după ce manuale învaţă, după ce programă. Românii ortodocşi trebuie să lupte pentru a căpăta control asupra conţinutului şi calităţii programelor şcolare. Dezinteresul actual, punctat de indignări apocaliptice ocazionale, nu are eficienţa pe care ar avea-o monitorizarea continuă a realităţii învăţământului românesc de către asociaţii de părinţi ortodocşi. Nu e vorba de transformat şcolile în instituţii de îndoctrinare ortodoxă, ci de redarea demnităţii şi funcţiei specifice învăţământului: aceea de a educa copilul în spiritul valorilor clasice, de sensibilizare a lui la continuumul istoriei, la natura creaturală a omului. Nu în ultimul rând, şcoala trebuie să-l înveţe pe copil adevăratele definiţii ale cuvintelor şi înţelesuri ale lucrurilor, în condiţiile în care "elitele" lumii noastre practică un continuu bruiaj conceptual care redefineşte lumea redefinind instrumentele noastre de înţelegere a lumii. "Cuvintele îşi pierd puterea lor tainică şi dumnezeiască dacă sunt rău întrebuinţate şi ajung ca moarte", spunea Sfântul Nicolai Velimirovici.

De aceea e important, de exemplu, ce fel de elite avem. Actualele elite sunt semnele dependenţei noastre. Sunt elitele lipsei noastre de libertate, nu doar pentru că nu ne exprimă, ci pentru că sunt mandarinii sinteticului, elite tehnocratice, desprinse de sensul adânc al vieţii noastre şi cuplate la instrumentele funcţionării sistemului. Gardienii nu sunt elită. Nu sunt elite în ordine naturală, istoric-organică, sau elite în ordine supranaturală, religios-sfinţitoare, sunt elite în ordine sintetică. Sunt semnul dependenţei noastre de o ordine nefirească. Sunt semnul abdicării noastre de la propria libertate dăruită de Dumnezeu pentru a ne mântui.

Şi atât timp cât nu lucrăm *şi* politic, atât timp cât ne vom mulţumi să afurisim televizorul, sau politica, sau "lumea" în general, cu atât mai mult efect asupra noastră vor avea televizorul, politicienii corupţi şi lumea în general. Dacă nu ne asumăm propria noastră umanitate în numele lui Hristos, vom fi învinşi de demonii purtând masca propriei noastre firi. Decenţa nu mântuieşte. Dar poate fi semnul sub care creştinul să acţioneze politic. Pentru că, aşa cum creştinul ortodox nu are nevoie mereu de reasigurări profetic-inpirate că Dumnezeu e cu el, aşa cum nu trebuie să facă mereu minuni şi să vorbească în limbi, aşa nici implicarea noastră politică nu poate sta doar sub semnul sfinţeniei. Dar dacă a fi om normal astăzi a ajuns un lucru eroic, aceasta e şi vina creştinilor care au refuzat eroismul asumării întru Hristos a firii. Poate că "păşunismul" zahariseşte credinţa. Dar credinţa noastră lasă prea a amărât România de azi.

Mircea PLATON
Columbus, Ohio
23 septembrie 2008

Comentariile d-lor O. Hurduzeu şi R. Codrescu (preluate de pe Blogul lui Claudiu Târziu):

DE LA "PRAGMATISMUL POLITIC" LA REALISMUL ORTODOX

Nu ştiu ce "discurs" aş putea folosi ca să atrag atenţia asupra IMPORTANŢEI acestui eseu pentru înţelegerea corectă a rolului care-i revine *intelectualului ortodox* în lumea de astăzi. Mă refer la "intelectual" în sensul de creştin ortodox activând în spaţiul public laicizat (cultural, politic etc.), o persoană care mărturiseşte Adevărul prin cuvântul scris şi rostit. Sunt conştient că unii neagă chiar existenţa unui intelectual ortodox, reducând astfel Ortodoxia, cum bine spune Mircea Platon, la monism ortodoxist (teologie pură, asistenţă duhovnicească etc.). Pentru inteligenţia secularizată, intelectualul ortodox este un "fundamentalist", un *loser* care nu poate ţine pasul cu "progresul". Pentru ortodoxul "pur", intelectualul ce se situează de partea Adevărului nu este destul de "smerit", destul de "iubitor", nu se "jertfeşte" îndeajuns.

Rolul duhovnicului este să ne întărească în credinţă, să se roage pentru noi, să ne îndrepte pe calea credinţei, dar nicidecum să GÂNDEASCA LUMEA ÎN LOCUL NOSTRU. Dau fuga la Părintele Iustin Pârvu să mă spovedesc, să-mi încarc "bateriile" cu energie spirituală, să ascult un sfat duhovnicesc. Nu sunt însă deloc sigur că marele nostru duhovnic mă ajută să înţeleg cum poate "precedentul" Sarah Palin să ajute la legitimarea unei vieţi politice normale la noi. Asta mi-o spune Mircea Platon.

Departe de mine gândul de a pune semnul de egalitate între duhovnicii noştri şi intelectualii ortodocşi. Vreau doar să subliniez că în lumea de astăzi, aflată pe drumul sinuciderii fizice şi spirituale, a-l responsabiliza teologic-politic pe creştinul ortodox este o necesitate *vitală*. Fiecare din noi are locul lui în Biserica lui Hristos, şi fiecare luptă, după puterile lui, cu "instrumentele" (darurile) specifice care i le-a dat Dumnezeu. Şi luptă nu numai pentru mântuirea sa, ci şi pentru mântuirea aproapelui său. Aşa cum monahul duce "povara mântuirii sufletelor celor care se spovedesc", tot aşa intelectualul ortodox – în cazul acesta Mircea Platon – are responsabilitatea de a depune mărturie în faţa fraţilor lui întru credinţă despre grozăviile pe care le-a văzut şi trăit în mod concret în *Brave New World*.

Ca să fii sclav fericit trebuie să ai banderola neagră pe ochi şi căluşul în gură, aşa încât să-ţi rămână descoperite doar urechile prin care, zi şi noapte, să fii îndoctrinat cu proiectele civilizatoare ale Alinei Mungiu. Mircea Platon încearcă să-l ajute pe românul ortodox să-şi smulgă de pe ochi banderola, încearcă să-l facă să vorbească LIBER. Nu-i acesta un gest la fel de "eficient" (în ordine culturală) ca şi un sfat dat de Părintele Arsenie Papacioc (pe plan duhovnicesc)? Tot Duhul Sfânt lucrează, doar că lucrează în două maniere diferite.

Mircea Platon le reaminteşte românilor legătura indisolubilă dintre Ortodoxie şi libertate, dintre Ortodoxie şi OMUL VIU, autonom şi responsabil (autonom nu faţă de Dumnezeu, ci faţă de iluziile veacului acestuia). Epoca personalităţilor salvatoare a trecut (dacă a existat vreodată o asemenea epocă), nimeni în afara lui Hristos nu ne va salva. Iată de ce acum avem datoria ca fiecare dintre noi să devenim un "eveniment" întru Hristos în familia noastră, în cartierul nostru, în ţara noastră. Fiecare trebuie să devină o "personalitate salvatoare" pentru vecinul său. Să devenim un "eveniment" după modelul Evenimentului încarnat în istorie.

Şi cum am putea deveni oare "evenimente" în sfera publică, de exemplu? Nu prin negarea unor aspecte ale creaţiei – şi sfera politică este unul dintre aceste aspecte –, ci prin situarea politicului în perspectivă şi în relaţie cu Adevărul încarnat. Dumnezeu nu ne separă de realitate, ci ne "aruncă" în mijlocul ei – dar realitatea adevărată nu este realitatea Alinei Mungiu, ci este realitatea VIE în care fiecare fapt trimite la o realitate mai profundă, deplin revelată doar în Iisus Hristos.

Eseul lui Mircea Platon ne îndeamnă să opunem "realismului politic" (numit şi "pragmatism politic") *realismul ortodox*. Cu alte cuvinte, să opunem realismului "globalist", bazat pe abstracţiuni, iluzii, fapte manipulate mediatic, conformism (adaptarea la timpuri) – acestui realism iluzionist al Omenirii abstracte, propovăduit de Alina Mungiu şi prietenii ei globalişti – să-i opunem deci realismul lui *hic et nunc*, al "vecinului" şi "vecinătăţii", realismul care nu înţelege ce înseamnă Om cu majusculă. Realismul ortodox, ca parte a gândirii politice creştine, nu va salva Omenirea, ci ne va ajuta să redevenim vecini. Dar nu putem să redevenim vecini, nu vom reuşi să ne manifestăm ca "evenimente" unul pentru celalalt, atâta timp cât nu CONSERVĂM (unde a supravieţuit) şi nu RECREEM (unde a dispărut) PROXIMITATEA, condiţiile ei materiale şi spirituale. Iar acesta este deja un proiect politic.

Elitele dezîntrupate nu mai sunt vecini pentru nimeni; iar Mircea Platon şi alţii ca el li se împotrivesc pe motiv că elitele, prin diversele lor inginerii, fac tot mai problematice – ca să nu spun imposibile – relaţiile de vecinătate dintre oameni. ("Elitele" nu ar avea putere fără imensele "mijloace" de care dispun, dar relaţia dintre "elite" şi "mijloacele" tehnice este deja o altă poveste...)

Ovidiu HURDUZEU

REÎNTOARCEREA CREŞTINILOR ÎN CETATE

În vremea comunismului (din a cărui paranteză istorică încă n-am ieşit pe deplin) creştinii s-au mulţumit cu dreptul de a fi lăsaţi, măcar duminical, să iasă din cetatea atee şi să intre în biserică (sau chiar să cerceteze vreo mănăstire cu duhovnici iscusiţi). Astăzi ei trebuie să-şi revendice dreptul de a ieşi din biserica-refugiu şi de a reintra lucrător în cetate, reconstruind-o pe măsura celor deprinse în biserică (fie ea de parohie sau mănăstirească).

A extinde Biserica asupra Cetăţii, nu în "literă", ci în "duh", redeschizând tradiţia actualităţii şi actualitatea tradiţiei, şi redându-le amândurora adevăratul numitor comun: pe Hristos cel Înviat, "Acelaşi ieri, astăzi şi în veci" (*Evrei* 13, 8) – iată singurul "proiect" care poate legitima un popor creştin şi o elită creştină în condiţii de deplină libertate. Altminteri vom rămâne cobaii artificialelor proiecte "UEuropene" din care se hrăneşte osînza d-nei Mungiu, "occidentalizîndu-ne" şi noi ca să putem muri civilizat şi nepatriotic, căci nu văd de ce tocmai la noi Occidentul ar da altfel de roade decît a reuşit să dea la el acasă.

D-l Platon pune degetul în rana unui *to be or not be* ortodox şi românesc care nu mai poate suferi amînare fără consecinţe de tip apocaliptic. Adevărata "dilemă" e, pînă la urmă, cea dintre viaţă şi moarte (nu ca realităţi biologice, ci ca realităţi transcendente), pe care *Dilema* tutelară a elitelor noastre clientelare are aerul de a nici nu o bănui. Sau de a o bănui numai sub cinica opţiune a lui... *Après moi, le déluge!*

Răzvan CODRESCU

ȚARA SFÎNTULUI GHEORGHE

Sfîntul Gheorghe ucide veșnic cîte un diavol în mijlocul Pieții Libertății din Tbilisi, pe un stîlp de 20 m, în vîrful căruia, pînă în 1991, se afla un Lenin de piatră.

Nu există în lume o țară care să aibă o mai *în-semnată* legătură cu Hristos și sfinții Săi, decît Georgia.

Numele "Georgia" este numele cu care lumea occidentală a înțeles că trebuie să identifice această țară (în georgiană i se spune *Sakartvelo*, adică țara *kartvelebi*-lor, cum se numesc, pe ei înșiși, georgienii) pentru că ea este cu adevărat țara Sfîntului Gheorghe[1]. Căci este limpede că nu neamul acesta l-a ales pe Sfîntul Gheorghe călăuzitor duhovnicesc, ci sfîntul i-a ales pe georgieni spre a-i ajuta să lupte lupta cea bună. Iar ei au răspuns chemării, întrebuințîndu-și cum se cuvine talanții: în lupta cu balaurul, indiferent de întruchiparea lui. Eroismul lor nu trăiește numai în documente istorice și patericale, pentru că începînd cu războiul abhaz din 1991-1993 georgienii și-au umplut din nou această măsură, angajați într-o tragică luptă de apărare. Astăzi ei sînt din nou sfîșiați de interesele marilor puteri supra-naționale și supra-morale.

Drapelul național este format din 5 cruci. Una împarte spațiul pe verticală și pe orizontală, iar celelalte ocupă cele patru despărțituri rezultate. Semnificația este limpede: Hristos rînduiește întinderea lumii, după care o guvernează proniator. Crucile sînt roșii pe fond alb, cromatica aceasta avînd de-a face cu imperialitatea și imanența hristicÎ. Cele 4 cruci mici au o formă specific georgiană, cu brațele egale, ușor evazate, amintind oarecum de forma crucii de Malta.

Istoria georgienilor a început o dată cu a celor mai vechi neamuri de pe pămînt. Deși au venit peste ei hitiți, mezi, proto-perși, greci, romani, iar mai încoace mongoli, otomani, perși și ruși – întîi țariști, apoi sovietici, iar acum ruși "federativi" –, ei n-au pierit, ci, deși de nenumărate ori înfrînți, au izbutit totuși să respingă orice amestec care ar fi putut să le dizolve fibra.

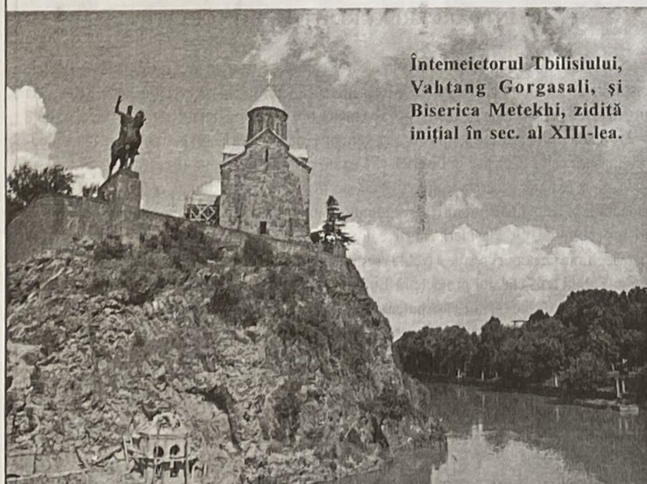
De cînd L-au primit pe Hristos, în sec. IV, ei nu au schimbat nici o iotă din dreapta credință, deși au fost mereu înconjurați și de cele mai multe ori agresați de păgîni și eretici. Asaltați uneori de monofiziți, au rămas cu aceștia într-o apropiere exclusiv teritorială. După izolarea de Bizanț, abia din sec. XVIII au mai fost în contact teritorial direct cu o ortodoxie, dar și atunci cu una mai degrabă subminantă decît frățească, anume cu cea rusă.

Unele dintre valurile devastatoare ale năvălitorilor, care nu au putut desființa spiritualitatea georgiană, au distrus însă formele ei insituționalizate precum academiile neoplatonice – centre de studii filosofice, teologice și ale celorlalte științe. Ele au funcționat pentru o vreme, începînd cu sec. XI, una în Mînăstirea Ikalto, mînăstire fundată în secolul V în bogata regiune Kahetia, din Est, și alta în Mînăstirea Gelati de lîngă marele oraș Kutaisi, din Vest. Iar "academie" însemna absolut tot ce presupunea asta în cultura bizantină, adică în cultura universală a momentului, de la excelența spiritului pînă la măreția edificiului și bunăstarea necesară unei bune funcționări administrative. De fapt, existența acestor academii, ale căror performanțe sînt probate de știrile despre învățații lor, alături de marile piese arhitecturale pîstrate din aceeași perioadă – a renașterii georgiene a secolelor XI-XII – și nu în ultimul rînd ampla creație a lui Șota Rustaveli, care a decantat literar realitatea cavalerismului, iubirii și gustului poetic, fundamentale în existența georgianÎ, dau măsura anvergurii spirituale a acestui neam.

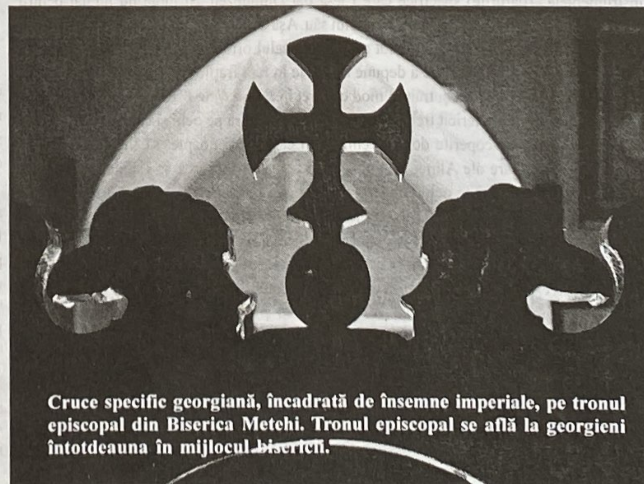
"Încăpățînarea" istorică a neamului georgian este aceeași cu a individului creștin pentru care mîntuirea cuprinde și salvarea identitară, dar este în orice caz mai presus decît aceasta. De cele mai multe ori strivit fizic de actele barbare și antihristice, supus istoric prin forță brută, neamul Sfîntului Gheorghe și al lui Hristos a trăit prin moartea aleșilor, prin spirit și întru Cuvînt.

Astăzi Georgia e un fel de Românie de 4-5 ori mai mică – dar numai după un criteriu cantitativ – așezată pe țărmul estic al Mării Negre. Țara are o formă oarecum dreptunghiulară (îngustată în partea de est), iar munții ei, spre deosebire de Carpați, sînt așezați pe două linii drepte: una pe granița de nord, Caucazul cel Mare, alta pe granița de sud, Caucazul cel Mic. Podișuri întinse și în mare parte fertile fac legătura între munții cu zăpezi veșnice (dintre care cel mai înalt, Kazbeg, are vreo 5040 metri) și litoralul unde se cultivă citrice. Tbilisi, capitala, a fost fundată la sfîrșitul sec. V de regele Vahtang Gorgasali pe rîul Kvari (anterior

[1] "Gruzia" e numele slavizat. Georgienilor li s-a mai spus în Evul Mediu și "ivireni", după numele regatului antic din estul teritoriului, "Iberia" sau "Ivíria".

Întemeietorul Tbilisiului, Vahtang Gorgasali, și Biserica Metekhi, zidită inițial în sec. al XIII-lea.

Cruce specific georgiană, încadrată de însemne imperiale, pe tronul episcopal din Biserica Metehi. Tronul episcopal se află la georgieni întotdeauna în mijlocul bisericii.

capitala fusese la Mtskheta, oraş încă existent în apropiere) şi concentrează geografic, spiritual şi istoric toate datele Georgiei. Tbilisi a fost distrus de multe ori de năvălitori, în special de mongoli, dar a continuat să existe agăţat de mînăstiri şi resturi de cetăţi – singurele construcţii care dăinuie din vechime – şi împodobit, cînd nu s-a putut altfel, fie şi numai de rodii sălbatici. Rodiul, mai degrabă un arbust mare, creşte pe te miri unde, iar fructele lui sîngerii, cu aspect foarte cărnos, se coc pe rînd, astfel că, vreme îndelungată, mai multe generaţii stau prinse pe aceeaşi ramură, lăsînd să se vadă limpede toate fazele devenirii mugurelui în floare şi a florii în fruct.

Limba georgiană nu este asemănătoare nici unei alte limbi, cu excepţia limbii bascilor, cu care unii lingvişti găsesc anumite similarităţi. E o limbă bogată, excepţional nuanţată, în care Sf. Scriptură a fost tradusă din sec. V (există totuşi dispute asupra acestei datări, căci cel mai vechi manuscris scripturistic, o parte a Psaltirii, provine "abia" din sec. VII). Iar o limbă ca aceasta, ce pare desprinsă literalmente din trunchiul comun ante-babilonic, vorbită de un neam atît de păstrător în ale spiritului, nu putea avea decît o scriere proprie (una dintre cele vreo 20 existente acum în lume), inventată, după tradiţie, în sec. III î.H..

Pe teritoriul Georgiei moderne, georgienii sînt covîrşitor majoritari. Chiar în Abhazia, regiunea separată *de facto* şi de unde au fost izgoniţi sau ucişi *absolut toţi* georgienii, ei erau de trei ori mai mulţi decît abhazii, cei veniţi în aceste locuri abia cu vreo 200 de ani în urmă. Georgienii erau majoritari pînî mai săptămînile trecute şi în Osetia de Sud, o regiune aflată în Caucazul de Nord şi care a fost dintotdeauna, ca şi Abhazia, o zonă neîntrerupt georgiană.

Ca şi România, care, în urma acţiunilor Uniunii Sovietice, a pierdut teritorii în favoarea Ucrainei sovietice, Georgia a pierdut teritorii în favoarea Azerbaidjanului sovietic, situaţia perpetuîndu-se, bineînţeles, şi după declararea independenţei acestuia din urmă. Dar Georgiei îi mai luaseră deja mari suprafeţe Turcia şi Rusia, într-o împărţeală primitivă, dar cu pretenţii imperiale, cînd, la sfîrşitul sec. XVIII, aflaţi de sute de ani sub dominaţie otomană, georgienii au încercat să joace cartea rusească pentru a se elibera. Dar cartea rusească s-a arătat a fi mai degrabă o ruletă rusească, pentru că ruşii i-au scăpat de otomani numai în măsura în care s-au instalat ei înşişi în loc. Aşa se face că în părţile stăpînite azi de Turcia se pot vedea unele dintre cele mai frumoase – sau poate chiar cele mai frumoase – biserici georgiene din Evul Mediu.

E greu de explicat cum au rezistat spiritual georgienii în faţa distrucţiei comuniste. E greu în sensul că nu există o "reţetă georgiană" care să poată fi recomandată sau împrumutată. Pentru a înţelege deplin rezistenţa lor (şi, eventual, pentru a suferi ca ei fără să te sminteşti), trebuie să fii mai întîi georgian. Există, însă, cîteva date care conturează o idee despre talantul georgian.

În 1921, după 3 ani de la cîştigarea independenţei faţă de Rusia ţaristă, Georgia a fost anexată, fără explicaţii sau argumente, Uniunii Sovietice şi, după moda sovietică, aproape toate mînăstirile au fost golite de monahi: unor biserici li s-a dat altă întrebuinţare (sală de spectacol, în cel mai bun caz), altele au fost lăsate în paragină, iar altele păstrate ca obiective turistice – de exemplu o bisericuţă zidită în sec. IV sau o catedrală din sec. XI unde se păstrează cămaşa lui Hristos. În vremea comunismului, evident, nu a fost permisă educaţia religioasă. Şi totuşi, după căderea comunismului şi dobîndirea independenţei, reconstrucţia Georgiei a început cu restaurarea bisericilor şi mînăstirilor vechi şi zidirea unora noi. Iar tot ceea ce s-a construit după 1990 reînnoadă tradiţia vechii arhitecturi georgiene. Nu există nici un fel de inovaţie estetică şi ochiul neexersat ar putea uşor lua o biserică isprăvită acum 5 ani drept una din sec. XIV, restaurată sau nu. Nu doar că nu vezi în Georgia vreo biserică cu termopane în ramă PVC (halal nume!), ci sînt unele ridicate întrutotul după meşteşugul vechi, pînă la a fi acoperite cu pietre mari, perfect fasonate şi îmbinate ca în urmă cu o mie de ani. O singură biserică iese oarecum din rînduiala veche, dar asta numai din pricina marilor ei dimensiuni: Biserica Sameba, cu hramul Sfintei Treimi. Aceasta este un fel de "Catedrala Mîntuirii Neamului", dar pe care georgienii, o dată ce le-a venit gîndul bun de a o face, au şi purces a o zidi. Lucrarea a debutat la începutul anilor '90 şi a durat mult, din pricina piedicilor financiare ale întregii ţări. Chiar dacă ansamblul eclesial poate prilejui "esteţilor puri", adică neinteresaţi de altceva decît de forme, anumite comentarii, mai ales pe seama mărimii şi a unor detalii ale anexelor, românul ar trebui să se abţină de la astfel de gînduri, căci mai întîi ar trebui să înveţe de aici că zidirea catedralei *trebuie să-şi afle imediat locul în inima unei capitale ortodoxe*. Şi că piatra ei de temelie trebuie agonisită din preaplinul sufletului, iar nu dată la o parte pretextînd sărăcia pungii ori inoportunităţi urbanistice.

Dar nu e de mirare că georgienii au refăcut această legătură bisericească. Patericul georgian e plin de sfinţi, mucenici şi drepţi, dintre care cei mai mulţi sînt neştiuţi după nume, căci martirii nu au murit cu zecile, ci cu zecile de mii. Numai la cucerirea Tiflisului în sec. XIII, de către perşii conduşi de Gealaladin, au fost ucişi o sută de mii care au refuzat, de la copii pînă la bătrîni, să primească islamul în locul lui Hristos.

Georgianul, om al lui Hristos, iubeşte viaţa. E atît de falsă imaginea pe care contemporaneitatea o dă în mod curent credinciosului: un bigot prost-dispus, acrit de posturi şi incapabil de veselie! Dacă, într-adevăr, vreun creştin este astfel, atunci prin chiar aceste lucruri el păcătuieşte. Sfinţii, spre pildă, fiind credincioşi sînt rugători, dar şi raţionali, după măsura cuvenită a acestui dar dumnezeiesc; şi sînt senini şi veseli. Iar cine a stat cît de cît în preajma vreunui monah îmbunătăţit sau preot înţelept, e cu neputinţă să nu fi descoperit umorul subtil pe care bunătatea acestor oameni îl practică. Felul în care georgianul iubeşte viaţa se vede cel mai bine la petreceri. În Georgia, ca în oricare altă parte, petrecerea se face cu mîncare, băutură şi muzică, iar elementul specific este toastul. De fapt, o petrecere aristocratică se învîrte tocmai în jurul toastului, fie că e vorba de aristocraţia intelighenţiei, fie că e vorba de veritabila aristocraţie de sînge care nu a pierit o dată cu ultimul rege, la sfîrşitul sec. XVIII, şi care, deşi nu e onorată oficial, e încă onorată de recunoaşterea populară. Masa e condusă de *tamada*[2], rol jucat de bărbatul cel mai important al acelei adunări, care rosteşte cele trei toasturi începătoare: primul pentru Dumnezeu, al doilea pentru rege (sau, de cînd el nu mai este, pentru regalitate), iar cel din urmă pentru sfinţi. El va toasta în continuare, măsurat, şi va da mai tîrziu cuvîntul şi altora care vor vrea să toasteze: pentru persoane anume, pentru onoare (care n-a fost nicicînd în Georgia o vorbă goală), pentru dragoste, pentru poezie, pentru victorii, în amintirea celor morţi sau pentru altele. Toastul georgian, care se întinde după măiestria vorbitorului şi miezul subiectului, este el însuşi poezie, sau lecţie de istorie, sau evadare, sau toate dimpreună. Şi nu prea se îmbată georgienii cu vin, căci la toasturi nobleţea vinului se întîlneşte cu nobleţea georgianului; or, din asta nu e chip să iasă o beţivăneală. Iar toastînd, nu se îmbată ei nici cu apă rece... Şi poate nu e întîmplător că cele mai vechi seminţe de struguri găsite în lume, bătrîne de vreo 7000 de ani, aproape cît creaţia, au fost găsite în Georgia, unde astăzi se cultivă în jur de 500 de soiuri de vie, adică tot atîtea cît în restul lumii.

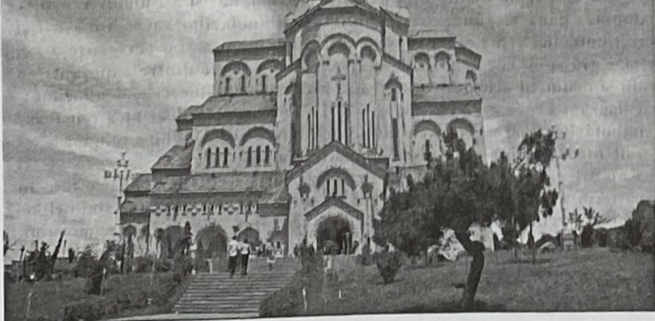
În iulie 2008, am oprit maşina într-un sat din Kahetia. Văzusem un tîrg de fructe şi aveam poftă să gust piersicile enorme şi strălucitoare ale locului. M-am apropiat de un ţăran care îşi vindea fructele direct din portbagajul plin al unei Lada sovietice, veche şi răpănoasă ca Daciile pieţarilor noştri cinstiţi. Însoţitorul meu i-a spus că sînt din România şi că vreau să cumpăr cîteva piersici. Ţăranul acela de vreo 60 de ani, nebărbierit, cu mîinile bătucite şi ochi aspri, m-a privit deschis, mi-a întins o sacoşă mare de plastic şi mi-a spus să îmi aleg piersici cîte vreau, fără plată, ci ca dar pe care el mi-l făcea mie, străinului. Am luat vreo cinci-şase piersici, am vrut să-i mulţumesc şi să plec. Dar georgianul, care, după ce-şi oferise darul, îşi văzuse de alte treburi, nemaifiind atent la mine, şi observase abia acum cîte alesesem, mi-a luat sacoşa din mînă şi a umplut-o pînă sus. Căci, avea să mi se spună, georgienii îi socotesc pe oaspeţii necunoscuţi trimişii lui Dumnezeu... Şi am văzut astfel că cine se ştie în faţa lui Hristos nu umblă cu jumătăţi de măsură.

Străbătînd Georgia am fost încredinţat că oamenii de aici nu au supravieţuit amorf şi cu încăpăţînare sterilă, ci au parcurs traseul post-adamic – legenda spune că se trag din Kartlos, nepotul lui Iafet, al treilea fiu al lui Noe – perpetuîndu-se în neam şi în spirit. Deşi azi într-o precară stare economică, determinată de îndrăzneala separării de uniunea din proximitate, georgienii au reuşit să se sustragă, chiar dacă nu întru totul, acelei degenerescenţe post-comuniste ale cărei simptome caracterizează adînc existenţa altor neamuri afectate de 70 de ani de întuneric roşu. Am călătorit în Georgia în lung şi în lat şi m-am simţit ca acasă şi, poate, chiar mai bine decît atît. Georgienii au toate darurile pe care se spune că le-au avut cîndva românii: sînt iubitori, harnici, credincioşi, viteji şi cu drag de poezie. De altfel, există o legendă georgiană care ar putea explica o anume afinitate a noastră cu georgienii. Se spune că, după ce argonauţii au furat lîna de aur din Colchis, regatul antic din partea de vest a Georgiei de acum, ei au fost urmăriţi de luptători colchieni care au navigat pe mare pînă au ajuns pe malul vestic, unde au întemeiat cetatea Tomis.

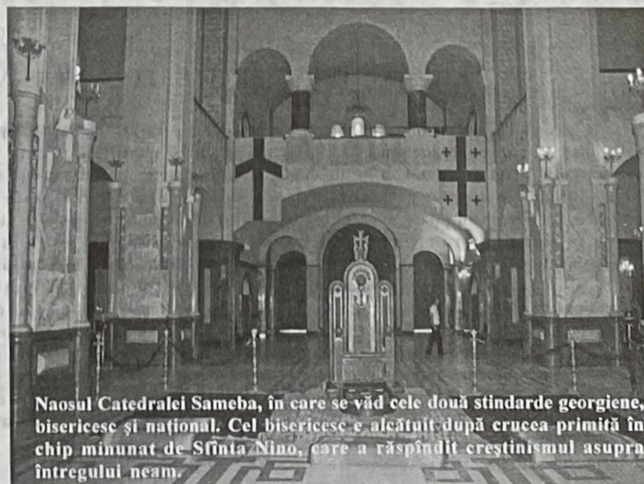
Prin urmare, o genă din neamul ales al Sfîntului Gheorghe de mai tîrziu trebuie că s-a strecurat şi printre locuitorii geto-daci, mai apoi romanizaţi şi deveniţi, oarecînd, români. Şi pentru că nu a dispărut de tot, gena asta de viţă spirituală, georgiană ori pur şi simplu omenească, trebuie cultivată, pentru că este gena darurilor pe care Dumnezeu i-a poruncit omului să le înmulţească şi să umple cu rodul lor întreg pămîntul.

Lucian D. POPESCU

[2] În georgiană, accentul se pune aproape întotdeauna pe prima vocală a cuvîntului.

Catedrala Sameba, adică Sfînta Treime, zidită între 1995 şi 2004, întru mîntuirea neamului georgian.

Naosul Catedralei Sameba, în care se văd cele două stindarde georgiene, bisericesc şi naţional. Cel bisericesc e alcătuit după crucea primită în chip minunat de Sfînta Nino, care a răspîndit creştinismul asupra întregului neam.

SUFLETUL ROMÂNESC ÎNTRE RĂSĂRIT ŞI APUS

„ÎNTR-O CIVILIZAŢIE TRADIŢIONALĂ E APROAPE DE NECONCEPUT SĂ AIBĂ CINEVA PRETENŢIA DE A-ŞI REVENDICA PROPRIETATEA ASUPRA UNEI IDEI, IAR DACĂ O FACE, ÎŞI PIERDE ORICE CREDIT ŞI ORICE AUTORITATE, FIINDCĂ IDEEA RESPECTIVĂ SE VA REDUCE LA UN SOI DE FANTEZIE FĂRĂ IMPORTANŢĂ REALĂ. DACĂ O IDEE E ADEVĂRATĂ, EA APARŢINE CELOR CAPABILI S-O ÎNŢELEAGĂ; DACĂ E FALSĂ, NU E NICI UN MERIT S-O FI INVENTAT. O IDEE ADEVĂRATĂ NU POATE FI *NOUĂ*, PENTRU CĂ ADEVĂRUL NU E UN PRODUS AL SPIRITULUI UMAN, CI EXISTĂ INDEPENDENT DE NOI. NOI TREBUIE DOAR SĂ-L CUNOAŞTEM..." (RENÉ GUÉNON)

IV. CRIZA SUFLETULUI MODERN

(Urmare din numărul trecut)

CUNOAŞTEREA LA NIVELUL *TOV VE RA*

Seminţele scolasticii răsar şi înfloresc dând naştere în epoca modernă la specii aparent noi. Dar... nimic nou sub soare, toate tendinţele noii filozofii existând deja în Evul Mediu şi chiar în Antichitate, după cum vom vedea.

În problema cunoaşterii, sec. XVII e caracterizat de disputa empirism-raţionalism. Sesizam anterior că gândirea occidentală [1] e caracterizată de divizarea sufletului omenesc, a funcţiilor esenţiale separate unele de altele, în spirit analitic. Cum constata Fromm, raţiunea e despărţită de afectivitate, cu care apoi intră în conflict, ori de senzaţiile ce ne leagă de lume. Afirmam că mai toate tendinţele noii epoci îşi au originea în epoci anterioare, cresc organic din vechea filozofie.

Să luăm mai întâi empirismul, curent specific insular, cu doar firave manifestări continentale. La originea acestui curent stă nominalismul, orientare medievală ce a participat la cearta universaliilor. Dacă primii nominalişti sunt continentali (Roscelin, Abélard, Petrus Lombardus), o dată cu trecerea timpului cei mai reprezentativi sunt insularii Roger Bacon şi William Ockham, ce aduc nominalismul pe tărâmul Albionului, unde va rămâne sute de ani, până azi.

Duns Scotus [2] este introdus oarecum forţat în nominalism, poate datorită anti-tomismului operei sale. În realitate, el a fost un realist moderat, cu prea puţine accente nominaliste. A fost un teolog interesant şi subtil, remarcabil prin critica tomismului şi mai ales a raţionalismului degajat de acesta. Face o distincţie netă între teologie şi filozofie, între adevărul credinţei şi demonstraţia raţională ori argumentele oferite de percepţia senzorială. Respinge cele cinci argumente tomiste privitoare la existenţa lui Dumnezeu, cu principalul argument că raţiunea naturală nu se poate transcende pe sine însăşi. Există aici urme de apofatism care se datorează poate şi prieteniei sale cu Petrus din Candia, cretan de origine, fin cunoscător al filosofiei greceşti şi al Sfinţilor Părinţi, călugăr franciscan şi iubitor al lui Platon. Prin platonismul acestuia, Duns Scotus susţine că universalele sunt forme şi nu provin din materie, ca la realiştii aristotelizanţi.

Filozoful scoţian contestă posibilitatea de a porni de la existenţa lucrurilor sensibile pentru a o infera de aici pe cea a cauzei lor, ca în tomism. Cel mult s-ar ajunge la cauzele prime, dar nu se va putea ieşi din fizică. Altfel i-ar reveni fizicii să dovedească existenţa lui Dumnezeu, Dumnezeul la care se va ajunge prin ea nu va transcende ordinea fizică. Acest Dumnezeu va fi prins în natură. El are aici o poziţie pur metafizică, tinzând să ajungă pe această cale la fiinţa ca fiinţă – o supremă abstracţiune. Astfel, arată limitele înţelegerii lui Dumnezeu atât prin ştiinţă (fizică), cât şi prin metafizica raţionalistă. Pentru Duns Scotus nici din Aviccena, nici din Aristotel şi nici măcar din Platon, ci din Scriptură s-au inspirat Părinţii Sinodului de la Niceea când L-au definit pe Dumnezeul credinţei creştine. Dacă uneori e considerat nominalist (am zice că pe nedrept), aceasta se datorează unor idei care sunt excepţii în întregul gândirii sale. Iar materialist, aşa cum îl considerau interpretările marxiste de la noi, nici atât. Faptul acesta că orice cunoaştere umană începe cu sensibilul, dar intelectul uman ar trebui să se poată lipsi de el, iar metafizicianul trebuie să facă totul ca să se lipsească de el, a făcut ca poate unii să-l considere primul empirist – inconsecvent, desigur – din insulele britanice. De asemenea, afirmaţia sa că diferenţele ultime ale fiinţei nu sunt conţinute în ea decât virtual şi denominativ, pe când prietenul său cretan, viitorul papă Alexandru V, credea că diferenţele ultime ale fiinţei sunt conţinute în ea formal şi esenţial, aruncă o umbră de ambiguitate asupra concepţiei lui Duns Scotus. Dar critica ockhamismului pare a-l scuti de această acuzaţie, scoţianul încercând o poziţie echilibrată între tendinţele epocii.

Dar ceea ce la Duns Scotus sunt doar câteva idei neclare, amestecate, rătăcite într-o operă remarcabilă, cu timpul devine mai evident, cu Roger Bacon şi William Ockham, că în insule nominalismul şi empirismul devin tendinţele dominante.

Cu Roger Bacon lucrurile se clarifică. Deşi începe prin a afirma că există o unică înţelepciune desăvârşită: Teologia, filozofia fiind necesară doar pentru explicarea ei, cu timpul se îndepărtează de această poziţie, mai întâi prin refuzul autorităţii, ce se vădea tot mai evident că nu poate susţine schelăria de lut a Bisericii apusene, tot mai greu încercate. Inconsenvent încă, afirmă că experienţa este dublă: una launtrică şi spirituală, care duce la mistică, cealaltă exterioară şi dobândită cu ajutorul simţurilor, stând la originea cunoştinţelor stiinţifice, mai ales a ştiinţei experimentale [3].

De acum, filozoful englez nu ştie cum să susţină mai bine ştiinţa experimentală, noua lui pasiune. Superioritatea acesteia asupra celorlalte tipuri de cunoaştere ar consta în următoarele prerogative: a) Dă naştere unei certitudini depline: dacă celelalte ştiinţe pornesc de la principii din care îşi deduc concluziile prin judecată, ele trebuie să-şi ceară proba de la ştiinţa experimentală, ce procedează invers; b) Ştiinţa experimentală poate să se aşeze în punctul în care sfârşesc celelalte şi să demonstreze adevăruri la care nu ar putea ajunge cu propriile mijloace. Puterea ei e de a scormoni tainele naturii, de a descoperi trecutul şi viitorul şi de a produce efecte minunate, care le va aduce puterea celor ce le vor stăpâni.

(Va urma)

Viorel ROŞCA

[1] Diane Collinson, *Mic dicţionar de filozofie occidentală*, Ed. Nemira, 1999.
[2] Etienne Gilson, *Filozofia în Evul Mediu*, Ed. Humanitas, 1995, p. 567.
[3] *Op. cit.*, p. 445.

Asociaţia Filantropică Medicală Creştin-Ortodoxă „Christiana"
Str. Theodor Sperantia 104, sector 3, Bucu-reşti, cod 030939;
tel.: 021/3225798; www.editurachristiana.ro

PROTESTUL ASOCIAŢIEI „CHRISTIANA"

Asociaţia Filantropică Medicală Creştin-Ortodoxă „Christiana", apărătoare şi promotoare consecventă, din anul 1992, a valorilor morale ale creştinismului în noua societate civilă românească, îşi manifestă profunda îngrijorare faţă de recenta campanie profanatoare la adresa credinţei creştine şi a imaginii României în lume, concertată la New York, Bucureşti şi Berlin, sub egida Institutului Cultural Român, dar şi a Uniunii Artiştilor Plastici din România. Încurajarea oficială a satanismului şi pornografiei, împinsă până la pângărirea tradiţiei şi simbolurilor sacre ale Ţării şi Bisericii, nu are şi nu poate avea nimic în comun cu nobilul principiu al libertăţii creaţiei artistice, ci reprezintă doar o înjosire şi o pervertire a lui, cu grave efecte asupra mentalului şi moralei publice. Situaţia este cu atât mai gravă cu cât expoziţiile respective şi o parte dintre expozanţi au beneficiat de o largă mediatizare şi o de o acreditare iresponsabilă prin premii şi distincţii acordate cu o transparenţă şi sfidătoare tendenţiozitate.

În ordinea de drept, considerăm că manifestările respective au încălcat flagrant Legea nr. 489/2006 din 28/12/2006 privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor, putând fi calificate ca ofense publice aduse simbolurilor sacre şi ca acţiuni de defăimare şi învrăjbire religioasă, şi intrând totodată şi sub incidenţa art. 236 Cod Penal, care prevede şi pedepseşte ofensa adusă unor însemne ale României.

Ştim că Biserica Ortodoxă Română nu se poate substitui justiţiei, nici nu are căderea de a impune limite cenzoriale creaţiei artistice într-un stat laic şi democratic, dar considerăm imperios necesar ca vocea ei să se facă ferm auzită în cetate, ca avertisment părintesc împotriva smintelilor şi ca încredinţare a turmei păstorite că Biserica veghează şi oferă nedezminţit alternativa divino-umană a Adevărului, Binelui şi Frumosului, apărându-şi cu îndrăzneală temeiurile şi împlinindu-şi fără preget vocaţia.

29 septembrie 2008

Prof. Univ. Dr. Pavel Chirilă, preşedintele A.F.M.C. „Christiana"

NAUFRAGIUL ANUNȚAT AL ȘCOLII ROMÂNEȘTI (II)

Forța vie a societății omenești o reprezintă dintotdeauna tineretul. Din nefericire, însă, aceasta este segmentul care dă și cel mai mare procent de infracționalitate criminală, fie că este vorba de tineri ne- sau foarte puțin școlarizați, fie de tineri "licențiați". Există o mare mulțime de victime ale unei societăți bolnave, tineri debusolați și abandonați într-o lume fără repere, fără suport moral și fără modele autentice. Aceasta-i "sistemul ticăloșit", ale cărui cauze și remedii nu pare nimeni cu adevărat doritor să le afle și să le aplice.

Fraudarea examenelor se împletește organic cu modul în care este organizată și se desfășoară întreaga activitate școlară. Viciile sunt de fond și se regăsesc în întregul eșafodaj, de la programe (rebotezate „curricule"), principii și metode pedagogice, organizarea și desfășurarea examenelor, salarizarea personalului didactic, procentele din bugetul național alocate educației, activitățile "extrașcolare" etc. Întregul demers pretins reformator pare să fie dinadins conceput după (i)logica actului de punere a "carului înaintea boilor", pentru că se consumă mai multe energii în fapte și măsuri ce țin de evaluarea cunoștințelor și competențelor decât în muncă și eforturi reale de a se asigura temeinica formare și informare a învățăceilor. În atari condiții, nefirescul devine normalitate; prima preocupare a "examinaților" este găsirea căilor și a mijloacelor de apreciere și clasare cât mai înaltă, latura cognitiv-formativă nemaivănd importanță.

Școala românească este chiar așa cum a fost apreciată de către Șeful Statului cu prilejul deschiderii anteriorilor ani școlari (2006/07; 2007/08): mediocră (în multe componente chiar submediocră), nereprezentativă și coruptă. Incapacitatea unui demers reformator coerent și structural, fraudarea examenelor și vicierea rezultatelor acestora, devenite practici curente, probează corectitudinea aprecierilor. Faptul că nici o universitate românească nu se află în lista/top a celor 500 de universități din lume este și acesta un argument al "calității" învățământului superior românesc. Este știut de către toată lumea cât de cât informată că, doar cu mici excepții, universitățile, fie de stat, fie particulare, au devenit la noi adevărate fabrici care produc pe bandă rulantă nu numai licențiați, ci, în același ritm și cu aceeași ușurință, "masteri" și "doctori"! Nu mai este nici un secret pentru nimeni că se pot cumpăra orice fel de examene și oriunde în România.

Apărătorii "sistemului" minimalizează și ignoră fenomenul. Dar chiar și numai exemplul modului în care s-au desfășurat la începutul și în prima parte a acestui an concursurile de ocupare de posturi în magistratură și în învățământ pot să confere o imagine a dimensiunii corupției și fraudelor din cele două decenii. Culmea necinstei, să se ocupe posturi de către apărătorii justiției, adevărului și dreptății prin fraudă, la fel ca și tentativa "instăpânirii" la catedră a dascălilor prin aceleași metode! De altfel, ultimul Raport al Comisiei Europene privind starea justiției din România constată că în privința luptei anticorupție "progresele rămân fragile și neconvingătoare".

În privința fraudelor și corupției din învățământ, "oficialii" din minister fac uz de false argumente, caută explicații neconvingătoare, sau chiar neagă cu obstinație faptele. Dar fără a înlătura cauzele nu se pot elimina efectele. Absolvirea ciclurilor de școlarizare, trecerea examenelor de orice nivel în atari condiții, într-o societate în care se cultivă minciuna și impostura, ipocrizia și cinismul, duplicitatea și josnicia ticăloasă rămân garanții ale funcționării și perpetuării sistemului.

Gesturile și manifestările stridente, de neam prost, cultivate cu asiduitate în *mass-media*, au mulți protagoniști și în școală, în rândurile învățăceilor și (din nefericire!) dascălilor. Decența, sobrietatea sau solemnitatea vieții din templele de odinioară ale educației și cunoașterii au devenit amintire. Nu sunt rare cazurile de agresiuni împotriva profesorilor și nici cele de implicare a oamenilor catedrei în fapte incompatibile cu statutul și menirea lor. Micile găinării, precum copiatul individual discret la teze ori extemporale, sau șoptitul ca gest de solidaritate colegială arătat "examinatului" aflat în impas temporar, au fost demult depășite. Acum se practică plagiatul de masă prin noua metodă a "proiectelor" și a "referetelor" copiate direct de pe internet. Niciodată frauda în masă, cu implicarea în proporții copleșitoare a factorilor interesați și folosirea tehnologiilor de vârf, nu a atins cotele actuale.

Printre măsurile "formatoare" cu efecte nu doar discutabile, ci evident negative sunt și cele privitoare la studierea în școală a Limbii Române și a Istoriei Românilor. Chestiuni referitoare la etnogeneza românească sau afirmarea națiunii române au fost simplificate până la caricaturizare. În locul cultivării unor valori etico-morale fundamentale, care țin de comportamentul viitorilor cetățeni-alegători capabili de înțelesul conținutului unor noțiuni ca demnitate, datorie, onoare, patrie, prin ceea ce se întâmplă astăzi în școala românească se surpă fundamentele națiunii și se contribuie în mare măsură la dezorientarea tineretului. Devertebrat și decerebrat, având drept modele non-valorile "vremilor noi" ajunse vedetele tuturor domeniilor vieții societății românești actuale, tineretul, în marea lui parte, se află la un punct de răscruce al propriului destin și al întregii comunități.

***

Pentru oricine privește cât de cât atent lumea înconjurătoare este evident că fără repere și principii morale, fără Dumnezeu, atât de mult trâmbițatul stat de drept rămâne o himeră, iar noua "religie" a drepturilor omului și a democrației rămân vorbe goale, fără nici un conținut, la fel cum atât de mult clamata libertate, dar fără justiție socială, și dreptatea fără adevăr nu au nici un sens. Învață, deprind oare cu adevărat în școală tinerii noștri adevărul elementar că libertatea adevărată înseamnă responsabilitate și că fără conștiința datoriei și fără asumarea ei totul nu rămâne decât o himeră? Sau, care va fi oare numărul/proporția oamenilor de la catedră, indiferent de treapta de școlarizare, care-și întemeiază demersul lor metodico-didactic, instructiv-formativ pornind de la conținutul expresiilor latine: *Felix qui potuit crerum cognoscere causas* (celebru vers din *Georgicele* lui Virgilius) și *Honestum vivere, aterum non laedere, suum quique trebuere* (extraordinar ghid de conduită civică).

Cariera didactică, mai ales la nivelul învățământului preuniversitar, rămâne una neatractivă. Din rațiuni de ordin pecuniar, în primul rând, tineretul se orientează spre alte cariere și profesii. Apoi, ca peste tot în lumea românească, în sistem, de la bază la vârf și invers, la comanda pârghiilor decizionale și administrative, lucrurile stau la fel de prost, funcționând aceleași cârdășii și aceleași grupuri de interese parazitare. Cei școliți într-un sistem esențialmente corupt vor avea traiectoriile destinelor lor grav și, de cele mai multe ori, definitiv afectate. Mulți dintre cei cinstiți și capabili, dar mereu marginalizați și frustrați (lipsiți de acces la "facilitățile" sistemului) iau calea străinătății, pe când colegii lor "afirmați" prin mijloace care alimentează corupția generalizată devin profitorii sistemului – "băieții deștepți" –, decidenți ai destinelor românești. Pe ecranele televiziunilor "strălucesc" deja câteva asemenea specimene tinere de cea mai pură extracție activist-comunist-securistă, care perorează demagogic lozinci social-democrate, liberale sau creștin... conservatoare. Se poate întrevedea cui îi va aparține viitorul și pentru cine se conturează el sumbru. Pentru că, într-o lume pe dos, pseudo-calitățile sunt rentabile, iar la această stare de lucruri o contribuție deloc neînsemnată o are și școala, efect al eșecului reformei. De altfel, se poate constata că, aflată de multă vreme în derivă, corabia învățământului românesc s-a sfărâmat și a naufragiat izbindu-se de stâncile fărădelegilor care populează toate zările oceanului corupției din spațiul mioritic.

***

Criza lumii românești, extinsă și profundă, este, în primul rând, una *morală*, a *valorilor* și a *reperelor*, cu atât mai adâncă și îngrijorătoare cu cât forțele și elementele capabile și menite să o vindece își consumă energiile în ținte false. Spre exemplu, autoritățile românești, *mass-media* și intelighenția națională par mai preocupate de chestiunea țigănească decât de cea a stării școlii și a învățământului din România, de corupție și fraudarea examenelor, de lipsa educației în școală, de extinderea violenței. Nu ne putem mândri decât cu faptul că suntem campioni europeni și mondiali în ceea ce privește "campionatul – maternitate la pubertate" și "hackărit fără frontiere" (!).

Nici instalarea camerelor de supraveghere, nici organizarea și desfășurarea examenelor de bacalaureat numai în centre universitare și nici un fel de măsuri exclusiv tehnico-material-financiare, inclusiv legislativ-juridice, nu vor însănătoși climatul și nu vor crește calitatea activităților școlare dacă nu se va face igienizarea lăuntrică a sistemului și a slujitorilor lui. Parametrii de calitate ai omului de la catedră, ai corpului profesoral în ansamblul său, trebuie să se constituie dintr-o mulțime de elemente, dintre care esențiale sunt capacitatea profesională, nivelul moral, prestația civică și orizontul de cultură generală. Nici un demers reformator adevărat nu poate ignora aceste componente.

Nicolae POP

COMEMORARE LA PREDEAL

Ne-am strâns la Predeal, în pofida timpului umed și rece, pentru a ne cinsti eroii și martirii uciși la 21 și 22 septembrie 1939. Îi pomenim după numele lor și ne rugăm ca jertfa lor să rodească pe solul atât de încercat al românilor. Suntem veniți din București și Sibiu, din Ploiești și Brașov, din Brăila și Galați, ca și din alte părți ale țării. Astfel ne-am întâlnit cu Vasile Afilie din București și cu Nicu Purcărea din Brașov. Din Ploiești a venit Tache Rodaș și soția sa, doamna Matilda. Ne-am reculeș și am plutit împreună pe undele cântecelor și rugăciunilor. Am fost copleșiți de pomenirea celor căzuți.

Părintele Gheorghe Bogdan, preot greco-catolic venit cu cei de la Sibiu, s-a rugat cucernic pentru cei căzuți și i-a pomenit pe toți. Alături în această închinare i-a fost părintele paroh al bisericii ortodoxe din Predeal, care ne-a oferit cadrul bisericesc pentru rugăciune. A fost prezent și părintele Capotă, preot ortodox din Galați, prezent pretutindeni în țară unde se fac astfel de slujbe de pomenire.

Părintele Bogdan a subliniat răscolitoarea jertfă de la care au trecut 69 de ani. Au mai vorbit ing. Ion Banea din Sibiu, evocând pe scurt spiritul de jertfă al celor pomeniți, și Nicu Purcărea din Brașov, care a descris sângeroasa dramă românească ce nu se poate uita, explicând că legionarii nu sunt pentru răzbunare, ci sunt pentru justiție, pentru adevăr și dreptate, venind cu dovezi și argumente.

Amintim că cei uciși au fost elemente de elită ale neamului, studenți și intelectuali. Ei au fost asasinați mișelește din ordinul regelui Carol al II-lea, în scopul distrugerii Mișcării legionare, ce năzuia regenerarea morală a națiunii române. Aducându-ne aminte de progromul neronian din România anului 1939, chemăm tineretul conștient al țării la cunoașterea adevărului și la efortul pentru o Românie demnă, cu nimic mai prejos de țările civilizate europene.

Mișcarea legionară reprezintă o școală de educație creștină și națională. În numele țării vorbesc morții noștri și niciodată glasul lor nu va putea fi acoperit de cel al uzurpatorilor, al celor corupți și corupători, care înmormântează România.

Cu duioșie stăm de veghe în fața eroilor și martirilor căzuți în 22 septembrie 1939 la Râmnicu Sărat, la Râșnov, în lagărele de la Vaslui și Miercurea Ciuc, ca și pe întreg cuprinsul țării (cel puțin trei asasinați în fiecare județ, din ordinul unui rege scelerat).

Ne mângâiem venind an de an la locul unde au fost împușcați legionarii. Le mulțumim pentru prezență și dăruire celor ce an de an, din 1990 până azi, vin aici pentru această comemorare. Îi consemnez, cu respectul cuvenit, pe părintele Gheorghe Bogdan, pe d-na Maria Constantinescu, pe d-na Maria Brahonschi (nu demult decedată), pe Olimpia Călvărăsan, pe d-na Ileana Grozav, pe d-na Călinescu, tineri și tinere din orașele amintite, precum și foști deținuți politici, printre care ing. Ion Banea și alții. Nelipsiți au fost și Sorin Olaru, tânăr inginer din Sibiu, care face parte din Fundația Culturală "Profesor George Manu", și Horia Pătrașcu, medic veterinar și licențiat al Facultății de Drept, fiul profesorului Nicolae Pătrașcu, ucis și el mișelește de Securitate în 1968, în locuința sa din Sibiu.

Dumnezeu și neamul să primească jertfa lor!

Luca CĂLVĂRĂSAN

VOCAȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC ACTUAL

INTERVIU CU PROF. CODRUȚA SORINA MISSBACH DE LA COLEGIUL NAȚIONAL „SPIRU HARET" – BUCUREȘTI

„Profesorul este fabricant de oameni. Profesorul seamănă cu un tâmplar care ia un lemn murdar din noroi, îl spală și face din el mobilă de lux." (Petre Țuțea)

S-a vorbit nu o dată despre „criza" învăță-mântului românesc actual. O criză a competențelor profesionale (scăderea calității actului de predare), dar și a conștiinței morale în genere (lipsa de caracter sau de probitate profesională). Înainte să ne întrebăm, retoric: „Unde sunt profesorii de altădată?", vom încerca să risipim, fie și parțial, această suspiciune: că în învățământul românesc de după '89 nu mai există *profesori de vocație*, care să-și asume până la capăt misiunea – ingrată și generoasă în același timp – de a forma oameni.

Doamna **Codruța Sorina Missbach** este profesor de Științe Socio-Umane (psihologie, logică și filosofie) la Colegiul Național „Spiru Haret" din București. Autoare (împreună cu Prof. Ioan N. Roșca și Prof. Ion Stepanescu) a primului manual de filosofie în limba română din Basarabia (după rusificare) și, împreună cu Prof. Gabriel Ion (sub coordonarea aceluiași Ioan N. Roșca), a unui remarcabil *Manual de filosofie* (Corint, 2007) pentru curs liceal (poate cel mai bun manual de gen apărut la noi după revoluție), *Doamna Missbach* – cum îi spun „spiriștii" – se înscrie în buna tradiție a vocațiilor pedagogice feminine românești. N-ar trebui să ne surprindă aceste cuvinte. Învățământul românesc continuă să aibă figuri remarcabile, în pofida *crizei* despre care vorbeam, iar dacă aceste prezențe profesorale de excepție n-au atins încă binemeritata notorietate, este din pricina mentalității noastre refractare la tipologia paideică tradițională. Într-o societate pragmatică de consum, pare mai importantă abilitatea de a te „descurca" decât continua „șlefuire" de sine.

„Spiru Haret" se numără printre cele mai prestigioase colegii din București. O bună parte a elitei culturale românești din secolul XX a trecut pe aici: Mircea Eliade, Grigore Moisil, Alexandru Ciorănescu, Nicu Steinhardt, Constantin Noica, Alexandru Paleologu, Gheorghe Brătescu, Octavian Paler ș. a. Cu toate acestea, nu se poate concepe o generație de elită fără profesori (formatori) de elită. Generația interbelică, de pildă, și-a avut profesorii ei străluciți (dintre care Nae Ionescu e poate cel mai cunoscut).

Doamna Codruța Missbach e unul din acele spirite care, după expresia lui Mihail Sebastian, „te pasionează până la a-ți modifica viața". Autenticitate, curaj, luciditate, seriozitate, nonconformism, spirit critic, pasiune, probitate morală, sunt tot atâtea virtuți pedagogice și umane, menite să trezească în tinerii liceeni *riscul de a gândi pe cont propriu*. În „Spiru Haret" i se spune „Incoruptibila". E ceea ce o face de temut pentru cei obișnuiți să-și treacă examenele „pe bani". A intrat în legendă și pentru intransigența cu care tratează mediocritatea. Interesant e faptul că această *severitate* constituie, pentru cei mai mulți dintre elevi, mai degrabă un stimulent, o notă de farmec și o sursă de fascinație continuă decât o „barieră" psihologică de netrecut. Și e firesc să fie așa! Pentru că „severitatea" în cauză e dublată de o *imensă dragoste* față de tot ceea ce implică vocația de profesor...

În perioada adolescenței, când opțiunile sunt atât de confuze, întâlnirea cu un profesor de vocație poate fi hotărâtoare. Cursurile de logică, psihologie și filosofie ale doamnei Codruța Missbach au meritul de a fi, mai mult decât simple „înșiruiri de cunoștințe", veritabile *lecții de viață*. Așa cum mărturisea un elev: „Dacă «Spiru Haret» ar avea mai mulți profesori ca dânsa, ar forma cu adevărat oameni". Pot să spun că datorită acestor cursuri am optat (acum mai bine de 10 ani) pentru Facultatea de Filosofie. Memorabile au rămas în conștiința mea analizele lucide și pasionante ale filosofilor clasici: Platon, Kant, Schopenhauer, Nietzsche, pe care în facultate nu aveam să-i „gust" cu aceeași *voluptate* ca la orele de curs ale doamnei Missbach...

Doamna Codruța Sorina Missbach are darul rarisim de a trezi, în tinerii elevi de liceu, „foamea" și „setea" de filosofie. Acest „antrenament de trezvie" (opusul „antrenamentului de uitare", despre care vorbea Dan Puric) dă seama, în opinia mea, de măsura *creștină* a vocației sale pedagogice. Trezvia se poate dovedi vitală în contextul „lipsei de repere" prin care trece astăzi societatea românească. Cei mai „expuși" la efectele acestei debusolări sunt tinerii. Iată de ce consider că acest mod (neostentativ) de mărturisire creștină prin trezirea conștiinței căutătoare de Adevăr este poate „soluția" morală pentru *impasul* în care se află învățământul românesc actual. *(Al. V. Crăciun)*

Reporter: O să începem ca în *Pateric*. Nouă, celor din „Spiru", generațiilor de elevi care au trecut prin cursurile dumneavoastră...

Codruța Missbach: Da, chiar ați trecut, nu mai veniți... „Trecerea" asta a voastră, îți spun, e firească, dar... *să nu mai vii înapoi?* Să nu mai vii să vezi cum arată *ușa* aceea pe care intrai în școală... Asta-ți reproșez! Și vă reproșez la toți... Nu „valurile vieții", nu... *Uitarea!* Uitarea, un soi de nepăsare. Asta vă reproșez la toți, sau la cei mai mulți...

Rep.: Să ne imaginăm că am fi toți de față și v-am cere un „cuvânt de folos"!

C. M.: Cuvânt de folos... Ce ați petrecut voi acolo, în „Spiru Haret", anii aceia, cum au fost ei, frumoși, lungi, scurți, aceia v-au marcat viața! Pentru că, din punctul meu de vedere, *liceul* te marchează. În facultate te „specializezi"; în liceu înveți, afli – că exiști. Afli că ești nemulțumit! Afli că vrei, afli că nu știi... Afli că *ești*. Astăzi, liceul... a murit! Liceul *acela* pe care l-ați făcut voi, a murit. Eu resimt asta. Pe mine asta mă doare, pentru că eu simt că a murit, și că am murit și eu o dată cu el!

Rep.: Deci a murit ca stare de spirit?

C. M.: A murit ca stare de spirit.

Rep.: Și, totuși, continuați să „treziți" în tinerii care asistă la cursurile d-voastră exact ce spuneați mai devreme...

C. M.: I-am „trezit", poate pe unii i-am „trezit", m-am „trezit" și eu cu ei, a fost o „trezire", cum să zic...

Rep.: O împreună-trezire.

C. M.: O împreună-trezire, da, ce frumos!... Am învățat multe cu ei, învăț și acuma, pentru că acuma s-a schimbat paradigma, s-au schimbat datele... I-am „marcat" poate printr-un mod de a fi puțin „altfel" decât cel așteptat de elev. Poate prin faptul că nu m-am „înrolat" nici înainte vreme, nici după '90... Poate și în primul rând pentru faptul că predau ceea ce predau. Eu socotesc că ceea ce predau eu, filosofia, este „regina". Am privilegiul s-o predau, dar și ei au privilegiul s-o facă împreună cu mine. M-am smintit... Câte am voie, câte smintiri?... Și logică și psihologie... Ce poate fi mai frumos, mai atrăgător, mai impunător? I-am „marcat" în sensul că le-am ridicat pleoapa, le-am ridicat „perdeluța" unora... Reformulez: unii *au acceptat* să se uite cu mine, când am ridicat „perdeluța", și când le-am spus așa: *Ia uite ce poți să vezi aici!* Cum te vezi aici? Poate de asta le-am marcat viața. Totuși, e mult spus și că le-am marcat viața, dar cred că pe unii i-am *orientat*. Este o mare dezorientare: și la vârsta asta, și în școala românească așa cum se face ea, mai bine zis cum *nu* se face... Tot timpul am senzația de frustrare, copilul vine la școală să învețe, când încolo se dez-vață. Asta e o mare problemă! Și când *tu* o simți, ce poate fi? O frustrare teribilă... Da! Școala dezvață azi...

M-am întâlnit săptămâna trecută cu o elevă de-a mea, care a plecat în Anglia. A plecat pentru că e și la modă, pentru că se învață acolo, credea ea, pentru că a vrut altceva... din multe motive, aproape numai personale. Am întrebat-o: spune-mi și mie, care-i *filosofia* școlii în Anglia? (Ea acuma este în clasa a XII-a, cum ar fi la noi.) Mi-a răspuns: „Filosofia școlii, în școala de stat, din Anglia, este asta: elevul să facă, dacă se poate, *cât mai puțin*. Să nu fie deranjat!".

Rep.: Minimalism.

C. M.: E un minimalism, cum să spun eu... Dacă ar fi un minimalism filosofic, ai zice, dar e un minimalism al pragmatismului acela prost. Prost. Da! „Cât mai puțin". Dacă asta-i moda... să fim și noi la modă!

Rep.: Să sperăm că e *doar* o modă... sau e ceva mai grav?

C. M.: Da, toate sunt mode. Aici îl iubesc pe Popper. *Toate sunt mode*. Pentru că... suntem cu mentalitatea asta de provinciali, trăim din mode. România e provincială, noi suntem provinciali, eu sunt provincială... Eu am trei provincii în mine: cel al Sibiului, ca formație, e un provincialism sănătos, minunat, trăiesc din el... Astăzi numai de acolo trăiesc. Acolo, în Sibiul copilăriei, mă întorc tot timpul. Și în banal, și în esențial, și în tot. Doi: ca profesor al școlilor de cartier din București, unde am învățat să fiu profesor. Al treilea, este cel *actual*, din profunzimea de acum, care le unește pe astea; eu nu mai sunt acasă. Nici aici, nici la Sibiu, niciunde. Știi? E foarte greu să fii provincial... Dar toți suntem provinciali. Dacă nu, provincialiști!

Rep.: Îmi amintesc de Emil Cioran, „dezrădăcinatul metafizic". Așa spunea și el...

C. M.: Nu îndrăznesc să-i spun „dezrădăcinatul metafizic", m-aș împăuna, dar să știi că și el e de *acolo* ... Simțea la fel. Cioran era rășinărean, a murit rășinărean... Ce să zic... Simțim, hai să facem un termen... *„sibienește"?* (râde). Să ne *„sibienim"*, da...

Rep.: Atunci să revenim la școală, la biografie... Cum ați ajuns în București, sau când?

C. M.: Am ajuns în București prin '70. Sporadic. M-am stabilit în '73. Până atunci, am fost în Sibiu. Acolo am avut și mai am familia... Am făcut o școală foarte riguroasă aici. Am crescut într-o mentalitate germanică. Îmi amintesc că toată strada aceea de copii, care ne întâlneam rar pe stradă, eram copii *bătuți*. Și pedepsiți. Bătaia aceea „educativă", pedagogică, era un mod de a fi. Un mod de a educa. Atunci îl uram, îl detestam. Acum privesc cu mult mai multă îngăduință. Pentru că nu mai am trăirile alea de copil... Am făcut Liceul „Gheorghe Lazăr". Ce mândră eram că aveam matricola aceea pe care scria: *L.G.L.* Dumnezeule! Eram cineva! Bun, și am venit aici... să dau la Drept. Și-am picat de șapte ori la admitere.

Rep.: La Drept.

C. M.: La Drept. Nu puteam să asimilez istoria, pe de rost.

Rep.: Eu cred că e altceva: nu acesta era destinul d-voastră!

C. M.: Da... Și într-o disperare, din aceea „metafizică", am zis: să schimb eu Istoria (mă cunoșteau ca pe-un cal breaz... ultima oară am picat la trei sutimi, ca și cum eu, cu trei sutimi, știam „mai puțin cu trei sutimi" decât ăla care era deasupra liniei cu trei sutimi mai mult decât mine... și, atenție, eram la trei sutimi diferență de la *mijlocul* listei... spre „în jos"), și am schimbat Istoria cu Psihologia, am intrat la Filosofie, fără nici un fel de conștientizare a „predispoziției" mele de a face filosofie... Îmi suna bine, nu poți să zici că atunci nu erau „fițe", și că nu aveam eu „fițe" în cap, Dumnezeule, eram plină de „fițe"! Am fost de o „prostie" uluitoare. Și acum mă... Acum sunt mai îngăduitoare cu mine, înainte nu îmi era rușine. Am crezut eu că intrând la

☛

Filosofie, numai să spun că sunt la Filosofie și o să-mi cadă lumea așa, la picioare... într-o admirație din aceea, mută... Am intrat la facultate târziu. Șapte admiteri au însemnat ani, da? Am făcut, zic eu, o facultate extraordinar de serioasă. Atunci, în vremurile *acelea!* Pentru că am avut profesori formidabili! Douăsprezece ore de bibliotecă... Opt ore, netrimis de nimeni...

Rep.: Numiți-i.

C. M.: Să-i numesc: Florica Neagoe, la istoria filosofiei... Într-un an de patruzeci de studenți, treceau în anul doi, atenție, doisprezece de exemplu, da! Bieltz la logică... era tânăr, îi plăcea logica, l-ai prins, da?

Rep.: Da...

C. M.: În anul doi, Flonta... mă ascundeam de el (cum mă ascundeam și de Enescu, la logică, în anul trei) pe după stâlpii aceia extraordinari, că noi am făcut în localul Facultății de Drept. În anul doi Flonta, ... Ianoși, ce om delicat și elegant...! Ce cursuri frumoase! Vlăduțescu, istoria filosofiei grecești, ce să-ți spun?! Ce cursuri am făcut... în plin comunism! Acum, desigur, s-au diversificat altfel, s-au resemnificat ideile. Au reușit să-i dea statutul de Facultate de Filosofie, ceea ce e important... Sigur, am făcut și curs de Socialism științific, de Materialism dialectic... Dar despre cursul de sesemede ai auzit? Știi ce-i asta?!

Rep.: Nu!

C. M.: Societate Socialistă Multilateral Dezvoltată! Ce imbecilitate! Profesorul Bellu (cu doi „l", atenție, îl chema „Bellu"!), cred că și lui îi era rușine că... venea și preda cursul... Un „poltron", așa mi s-a părut, dar ăsta era și cursul, ce să vrei?... Am admirație pentru ei, îi respect pentru că au fost profesorii mei. Și că m-au format. Atunci n-am auzit de „pile", nu existau intervenții. Nu exista prezumția copiatului... Nota pe care o luai, erai tu. Asta era măsura *ta*. Și pentru nota aia munceai, da? Intram dimineața, „valuri" în facultate, pentru noi facultatea era „job"-ul nostru, (ca și liceul), toată lumea ieșea din cămine, *valuri*. Ce ani frumoși! La „Cireșica" mai mergeam, și la bibliotecă. Între bibliotecă și „Cireșica" am făcut Facultatea de Filosofie (râde). Da. Îmi pare rău, la „Cireșica" am auzit că merge și Băsescu (?!), dar nu e „Cireșica" lui Băsescu! Da...

Rep.: Cum ați ajuns profesor în „Spiru"? Sau, până să ajungeți în „Spiru"...

C. M.: Când am terminat, nenorocire: s-a desființat Facultatea de Filosofie și s-a „comasat" cu Istoria. O tragedie. Și mai mare tragedie, cataclism: au desființat și Psihologia și Sociologia. Erau prea „interesante", ca să punem ghilimele, și „periculoase"... Repartiția în Gorj! Bumbești-Sadu. Dumnezeule, nici nu știu cum arată! Ei, atunci am intrat în viața „pilelor" și a relațiilor, și am reușit să iau Negația. Exista neoficial Instituția Negației! Nu m-am prezentat la post. Negândind nici o secundă ce mă așteaptă. Și orice m-ar fi așteptat, tot aș fi făcut-o. Mama mea suferea însă teribil că n-am luat postul în Agnita, dar nu mă vedeam înapoi. Pentru că atunci Sibiul, pentru mine, trăia într-o altă lume... în forma aceea de provincialism. După ce ai făcut cursuri cu Flonta și cu Ianoși, unde să te întorci, ce să faci? Rămâi „vaccinat". Și am început... am intrat în statutul de „slugă deplină". Pentru că trebuia să fiu suplinitor. N-am scăpat... Dar, foarte interesant, uite îmi amintesc acum, eu am detestat inițialmente învățământul. Aprioric. A fost presupoziția mea: *nu* învățământ! Din anul trei de facultate, am colaborat la Radiodifuziunea Română. Colaborator extern permanent. Evident, la cel mai semnificativ, „esențial", departament: politico-ideologic și cultural educativ. Parcă așa se numea... Șeful meu, colonelul Costea. Ion Costea. Într-o zi, s-a supărat... m-a pedepsit. Mi-a spus, la un moment dat, așa: aici nu mai vii decât „dacă...". „Păi ce, sunt eu prost să te țin aici?". Mi-a tras o înjurătură și mi-a spus: ori accepți propunerea mea, ori pleci. Și-am plecat. De atunci, nu am mai trecut pe strada Transilvaniei. Nici acum. A murit pentru mine. Dar mi-a plăcut în Radio. Făceam reportaje, făceam interviuri, eram „cineva"... Dar și-atunci: ce smintire! Plină de importanță. Cine era ca mine, cu un magnetofon din acela, un *UHER* sau o *TESLA*, de 18 kg?! Da. Prostia e un stadiu necesar...

Rep.: Păi, eu zic că ne înțelepțim pe parcurs.

C. M.: Fugi de-aici... Dacă n-ar avea Dumnezeu grijă de noi să ne înțelepțim, îți spun eu, sigur, noi n-am putea singuri. Noi suntem niște... cum să zic?... „ființe"... cu o conștiință care se reduce la „plinătatea de sine". Și îți spun asta amintindu-mi de cum eram. Bine mi-a făcut Costea că m-a gonit de-acolo și m-am întors în învățământ! „Suplinirile". Ei... am în spate vreo treisprezece școli, până în '89. Îți dai seama, treisprezece școli?! Liniștea era între octombrie și februarie. Până în octombrie nu, pentru că ori n-ai primit post, ori că nu-ți ieșeai din inerția suferinței, a neputinței; din martie începea grija. Se trezea inerția spaimei din hibernare, te punea la treabă. *Dosarul*. Punctaj: grade, membru de partid (eu am fost abia în '88 asimilată în PCR!). Am prins școli din Mihai Bravu până-n Ferentari, din Ferentari în Panduri, din Panduri în B-dul Constructorilor, din B-dul Constructorilor spre Dămăroaia încolo, din Titan în Republica, Liceul 19, în Giurgiului, uite-așa am „măturat" Bucureștiul. Am avut și zile cu trei școli în orar!. Într-o zi! Da... A fost o... nu încercare, a fost o perioadă... *grea*. Nu sesizam acest lucru. Tinerețea... ăsta-i avantajul tinereții: nu sesizezi nici greutățile, nici consecințele lor, nici nu le pregătești, nici nu ești pregătit, mergi așa, înainte...

(Va urma)

A consemnat: **Alexandru Valentin CRĂCIUN**

MIRCEA VEROIU: DIN URNĂ ÎN MORMÂNT

Au trecut 10 ani de când, în condiții dramatice, s-a săvârșit din viață Mircea Veroiu. Atunci, printr-un concurs nefericit de împrejurări, determinat și de dorința defunctului (care, copleșit de suferință, își pierduse nu numai speranța în însănătoșire, ci și credința în izbăvire), trupul neînsuflețit i-a fost dus de la Spitalul Fundeni la Crematoriul Cenușa. Acum, în cu totul alte circumstanțe, un grup restrâns, dar statornic de prieteni și admiratori a îndreptat ce se mai putea îndrepta, transferându-i cenușa în maiestuosul Cimitir Bellu, pe Aleea Artiștilor, în "locul de veci" ce îi va păstra, cuvenit și creștinește, neuitarea.

Religia noastră ortodoxă consideră incinerarea un păcat. Dar nu cred că în fața lui Dumnezeu și a Judecății de Apoi există păcate de neiertat, dacă, prin căință, pocăință, spovedanie, împărtășanie și rugăciuni pentru iertare, ale păcătosului sau ale semenilor săi, aceste păcate făcute cu voie sau fără voie vor ajunge la mila fără margini a Tatălui Ceresc.

Pe placa de marmură albă pusă la căpătâiul prietenului meu stă, în sfârșit, o cruce. O cruce sub credința căreia ne-am născut și am crescut, și sub imboldul căreia, închinându-ne, mereu ne vom simți apărați de rele și iertați de greșeli. Slujba religioasă de înmormântare a fost oficiată de către preotul Gelu Bogdan de la Biserica Sf. Gheorghe Nou. O slujbă esențială pentru sufletul lui Mircea, pentru că esențiale au fost cuvintele prea plecate ale acestuia, ridicându-se prin fumul de smirnă și tămâie al cădelniței: "Iartă-l, Doamne, pe robul tău, Mircea Veroiu, care a murit nespovedit și neîmpărtășit, și primește-l în împărăția Ta". Parcă i-am văzut sufletul, în clipa aceea, descătușat de poverile lumești și destins printre cetele îngerești.

Au participat la manifestare nume de rezonanță în peisajul filmului și al teatrului contemporan. Adela Mărculescu, protagonista din "Hyperion", Maria Ploaie, protagonista din "Dincolo de pod". Ilinca Goia și Marius Bodochi, din noua generație de actori, Adina Popescu și Adrian Enescu, compozitorul muzicii majorității filmelor sale, Irina Petrescu. Manuela Cernat a realizat un excurs exhaustiv asupra importanței filmelor lui Veroiu pentru cultura cinematografică românească, iar Laurențiu Damian a făcut o comparație între "spiritualitatea națională și cea universală", pe care "marele regizor le-a împletit".

Cu deosebire s-a remarcat Mircea Albulescu, minunatul crai din "Craii de Curtea Veche": "De când m-a părăsit Mircea, mă simt mai mic, mai puțin. Vreau să mă reîntregesc. Pentru asta trebuie să-l reîntâlnesc. O reîntâlnire pe care mi-o doresc cât mai repede". Ridicând apoi ochii spre cer și repetând cuvântul spus de Mihaela Tonitza, cu o zi înainte, la înmormântarea lui Ștefan Iordache: "Așteaptă-mă!".

De asemenea, Silvia Kerim, simbolul celor mai profunde sentimente purtate de cineva cineastului, sprijinindu-și mâna pe umărul crucii, a ținut o emoționantă cuvântare, de fapt un dialog între ea și el, reușind să-l readucă în mijlocul asistenței prin vorbe și gesturi aparținând chiar lui Mircea.

O notă aparte o constituie Dan Pița. Fără prietenia lui și dragostea Silviei, nimic din ce s-a făcut nu ar fi fost posibil. S-a luptat singur cu inimaginabila birocrație, a obținut palma de pământ pe care s-a ridicat monumentul, era mulțumit și împăcat. M-a chemat la un moment dat, arătându-mi mormântul lui Ovidiu Iuliu Moldovan de la câțiva pași distanță: "Vezi? Sunt atât de aproape, încât se vor putea striga unul pe celălalt".

N-ar fi puțut să nu fie de față Lucia Hossu-Longin, veche prețuitoare a lui Mircea, nici Dan Necșulea.

Nicole Ionescot, sora lui Mircea, venită special de la Paris pentru a asista la eveniment, a mulțumit tuturor pentru prezență. Dintre prietenii din copilărie, împrăștiați prin lume, au mai fost prezenți, prin buchete de flori aduse în numele lor de semnatarul acestor rânduri: Margareta și Puiu Ovesea din Germania, Larisa și Dorin Teodorski din Israel, Enrico Modiano din America și Gina Rocșoreanu din București (acesteia sănătatea nepermițându-i să vină personal). Petre Bokor, prins cu filmările la Tg. Mureș, a trimis o coroană. La masa de pomenire, care a avut loc la Cafeneaua Actorilor din spatele Teatrului Național, nimeni nu a vorbit despre moarte, cu toții s-au întrecut în a relata episoade vii și foarte vii din viața unui Mircea Veroiu care, departe de a fi dispărut, ne era fiecăruia aproape, foarte aproape, cel mai aproape, pentru că fiecare îl simțea în felul său. Pentru o singură clipă vraja ne-a fost ruptă de cuvintele lui Nicolae Mărgineanu, care, brusc și neașteptat, s-a ridicat în picioare, cu mâinile împreunate: "Mircea, mi-e dor de tine!". A fost cea mai lungă clipă din ziua de 18 septembrie. A avut dreptate Andrei Blaier, spărgând tăcerea în care ne cufundasem: "Un singur lucru nu se poate înlocui. Lipsa"...

Un ultim cuvânt, o ultimă mătanie, o ultimă îngenunchere, o ultimă lumânare aprinsă: Doamne, numai Tu poți să-l ierți și numai Tu îi poți odihni neodihna.

Gelu NETEA

www.punctecardinale.ro
e-mail: ligia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor șef), Demostene ANDRONESCU (redactor șef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIȘOR (redactor)
Adresa Redacției: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L

CARTEA UNEI VIEȚI

La Editura Vremea din București a văzut lumina tiparului în pragul acestei toamne micul volum de proză memorialistică intitulat *Viața, ca o vizită. Instantanee* și semnat de fidelul nostru colaborator d-l Erast Călinescu, căruia îi publicasem într-unul din numerele trecute povestirea pe care o regăsim acum așezată în fruntea volumului («Cum a sfeclit-o Mitică»). Felicitându-l pe autor, reproducem aici, ca un prim îndemn la lectură, «Cuvântul înainte» al d-lui Răzvan Codrescu. *(Redacția)*

CUVÂNT ÎNAINTE

Inginer agronom și pasionat fotograf, autorul cărții de față este predispus nu doar temperamental, ci și profesional la un realism împins adesea până la detaliul cel mai crud, față de care are însă capacitatea de a păstra un fel de detașare contemplativă, mai mult hâtră decât sfătoasă, exorcizând prin umor și complicitate nostalgică pitorescul, grotescul sau derizoriul „spectacolului" lumii.

„Instantaneele" grupate sub titlul *Viața, ca o vizită* (care este și titlul textului final – mic memorial anecdotic al anilor de exil) reprezintă „momentele și schițele" unui Caragiale mai discret și mai vulnerabil la tentațiile lirismului colocvial. Darul observației și cel al notației se împletesc fericit într-o proză scurtă plină de toate sevele vieții și de toată diversitatea deconcertantă a umanului.

Autorul, octogenar, întrunește o largă gamă de experiențe, oglindind în mersul unei vieți ritmurile capricioase ale istoriei, dar și dialogul cotidian al civilizațiilor în curs de „globalizare". Copilăria în mediul românesc tradițional (Bucovina vremurilor bune), adolescența în „frățiile de cruce", experiența păstoasă a comunismului (de la stalinism la ceaușism), apoi lungul și accidentatul traseu „inițiatic" al exilului (autorul s-a repatriat recent din Canada francofonă) se constituie într-o materie epică generoasă, din care nu sunt păstrate însă decât – ca în albumele de fotografii – instantanee surprinse și prelucrate după o „logică" subiectivă, nu fără o intuiție vie a esențialului „camuflat" în cotidian.

D-l Erast Călinescu și-a refuzat ordonarea cronologică a textelor, preferând să le înșire în volum mai degrabă într-o dezordine care este a vieții înseși, sau poate a „fluxului" memoriei tutelare. După dimensiunea și cuprinsul lor, aș zice că avem, păstrând metafora fotografică (pe urmele „micii lămuriri" auctoriale), instantanee la o rezoluție mai mare („Cum a sfeclit-o Mitică", „Șarpele casei", „Viața, ca o vizită" ș. a.) sau la o rezoluție mai mică („Nea Petrică", grupajul „La Băi", „Capra cea bolnavă", „Dragoste cu năbădăi" etc.).

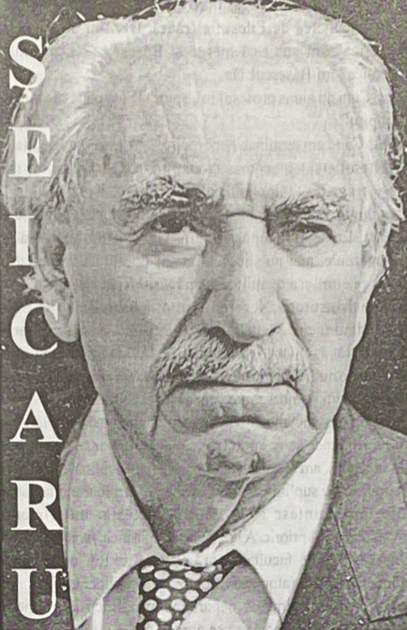
Paginile se citesc ușor, cu deliciu estetic, lăsând loc mediației asupra moravurilor unei lumi în care, cum se zice mai recent, „viața bate filmul", dar în care omul nu încetează să-și caute consistența și chipul mai bun, întrevăzând, măcar la răstimpuri, prin vălurile amăgitoare ale realității curente (*maya*), străfulgerarea Paradisului pierdut.

Răzvan CODRESCU

AȘA CUM A FOST (9)

Un erou al întregirii naționale și cel mai mare jurnalist român al secolului XX

Practica ziaristică a lui Pamfil Șeicaru și înființarea ziarului *Curentul*

(urmare din numărul trecut)

Mihail Sebastian (evreul Iosif Hechter), era unul dintre colaboratorii gazetei *Cuvântul*, unde era coleg și foarte bun prieten cu Nae Ionescu. Chiar foarte legat. Pe timpurile acelea, Sebastian era sub puternica influență a lui Marcel Proust.

În momentul în care am început să scriu despre Nae Ionescu*, sunt nevoit să dau și câteva informații mai interesante, chiar dacă legionarii mă vor afurisi. În orice caz, felul de a gândi al românilor din exil îmi este familiar, îi cunosc destul de bine și sunt sigur că adevărul supără. Apoi, îmi este complet egal ce gândește diaspora despre mine, cu atât mai mult că legăturile mele cu cei care fac parte din intelectualitatea din diasporă sunt inexistente. Cu alte cuvinte, trebuie să pun pe hârtie ce știu. Nu faptul că între cele două războaie mondiale Nae Ionescu făcuse parte din camarila regelui Carol al II-lea. Dar, în 1916, când România se pregătea de războiul care va duce la întregire, Statul Român făcea mobilizare generală, iar Nae Ionescu se afla în Imperiul german. Majoritatea tineretului român studios aflat în străinătate s-a prezentat imediat la datorie, dar singurul student care făcea excepție a fost Nae Ionescu. Nu s-a reîntors în țară și profita de faptul că era bursier în Germania, un stat care se afla în război cu România. Dar cel mai curios fapt în această chestiune este că Nae Ionescu n-a fost trimis în lagărele de concentrare, așa cum era obiceiul cu străinii aflați pe teritoriul german. Germania imperială se afla în război cu România, Nae Ionescu era român și s-a făcut totuși o excepție. Încă și mai surprinzător a fost faptul că obținuse un post la Editura Reclam din Leipzig, unde a rămas tot timpul războiului la adăpost. În afară de aceasta, în noaptea de 6 spre 7 iunie 1930, a fost unul din primii care, împreună cu generalul Constantin Prezan, Octavian Goga și Dr. Nicolae Lupu, s-au pronunțat pentru anularea actului de la 4 ianuarie 1926, cerând proclamarea prințului Carol ca rege al României. În noaptea de 6 spre 7 iunie 1930, ultimele persoane care stătuseră de vorbă cu Carol fuseseră ei. În cazul lui, sunt cu adevărat mai multe semne de întrebare.

Că Șeicaru îl recomandase pe profesor la *Cuvântul* mă miră și propunerea lui mi se pare oarecum ciudată. Gândind însă la tot ce avusese el în minte, mi-am dat seama că nu era ceva misterios. Șeicaru îl prețuia mai mult decât era nevoie și aducerea lui la *Cuvântul* a fost satisfacția lui personală. Angajarea lui Nae Ionescu purta ștampila anului 1926, era tocmai perioada când nevoia de ziariști avea prioritate, dar el trebuia să știe ce fel de caracter avea domnul profesor. Șeicaru fusese voluntar în primul război mondial, pe când Nae Ionescu se găsea la adăpost sigur în Imperiul german, tocmai într-o țară beligerantă cu România. Mai târziu, Șeicaru spunea: *Dacă aș vrea să fac un portret corect al lui Nae Ionescu, aș fi obligat să destram mincinoasa legendă pe care încearcă să o facă despre el însuși, prezentându-se drept Socrate de pe malul Dâmboviței...*

Faptul îndeplinit nu are valoare astăzi și este timpul să continuăm mai departe cu cele petrecute la *Cuvântul*. Nae Ionescu nu era cunoscut ca scriitor, dar inteligența lui ascuțită impunea. Avea o judecată liberală, care nu depindea de nimeni, și inteligența lui sclipitoare era rece ca gheața. Își făcea planuri într-o tăcere absolută, iar pentru el contau numai perspectivele de viitor; și, fără scrupule, trecea peste cadavre. Își impunea o voință calculată de ființă diabolică și ajungea acolo unde voia să ajungă. Era tânăr, căuta să se facă util și până la sfârșit a reușit. Știa să-și folosească abil colegii și să ajungă acolo unde își dorea el însuși. Dar orice s-ar spune despre el, Nae Ionescu se interesa foarte mult de misticism, sau dădea impresia că se ocupa cu misticismul. Nu-i plăcea raționalismul, era o chestiune imposibilă pentru el și o spunea deschis și fără menajamente. Era mult prea tânăr pentru raționalism și el căuta să se facă cât mai interesant. În orice caz, spunea singur că *misticismul îmi arde în suflet și fără misticism nu se putea trăi.* În realitate era cu adevărat mistic, dar unul care prefera plăcerile lumești. Probabil, pe timpurile acelea fusese crezut, dar nimeni nu l-a văzut căzând în genunchi sau rugându-se într-o chilie de călugări. Pentru el, plăcerile pământești aveau mai multă valoare.

Să ne reîntoarcem puțin la Ion Vinea. El îl cunoștea pe Nae Ionescu mai mult decât își dorea el singur și sunt foarte interesante cele puse de el pe hârtie: *Fu primit în atmosfera de camaraderie voioasă și nepăsătoare a "Cuvântului". Nae Ionescu se apucă de lucru, ca un personaj de tragedie. Nu cred că ar fi avut vreo vină. Era legea tiranică a firii lui să tindă, irezistibil, la dominația sufletelor și a lucrurilor. Dar își calcula sorții, își alegea mijloacele și procedeele cu sânge rece, își fixa, își urmărea scopul cu o perseverență atentă și lucidă. Totul la început în tăcere; fără confidenți, fără complici.* Nimeni nu bănuia motivele pe care le avea el în suflet, sau ce era în stare să facă în planurile lui atât misterioase. Era conspirator înnăscut și de când fusese adus la *Cuvântul* își urma cu tenacitate intențiile de a ajunge acolo unde credea el că îi era locul. Avea o răbdare fenomenală, care s-a plătit. În scurt timp, reușise să acapareze pe Titus Enacovici și să devină chiar omul lui de încredere. Enacovici, îmbătat de rolul pe care îl juca, de director al unui mare ziar, era mereu cu nasul pe sus, dar avea nevoie și de lingușitori. Tot cum o spune Ion Vinea: *Nae Ionescu avea să apară în curând în prim plan în ierarhia interioară a gazetei. Titus Enacovici îi dădu misiunea să reorganizeze redacția. Pentru Nae era un mare succes...* În sfârșit, ajunsese pe treapta unde intenționa să fie. Nae Ionescu atinsese prima țintă și devenise omul de încredere al lui Titus Enacovici. De data aceasta avea motivație să acționeze, putea dicta și nimeni nu se mira de succesul lui. Nu accepta împotrivire, iar la gazetă se scria după un plan făcut de el însuși. *(Va urma)*

René Al. DE FLERS
(München)

---

* Redacția ține să precizeze că nu împărtășește optica autorului asupra lui Nae Ionescu.